

Ezen lapok minden héten négyyszer, u. m. kedden, csütörtök, pént. és vasár. jelennek meg. Előfizetési ár fél-évre Pozsonban helyben 5 ft., Postán borítékban hetenként kétszer küldve 6 ft. 24 kr., négyszer küldve pedig 7 ft. 12 kr. p. p. A hirdetések minden négyyszer hasábozott apróbetűs sorraért vagy ennek helyéért 5 p. kr. a kettős ha-

Csütörtök

721.

December 30. 1847.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Abu sorért pedig 10 peng. b. fiztetetik. Előfizethető 1/2 ózonban a kiadóhivatalban, főpályon Wigan C. könyvkereskedésben és Pesten hatvani utcza Horváth-házban 583-ik sz. a. földszint, és minden k. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári postahivatalnál rendeltethetnek meg.

TARTALOM: Magyarország és Erdély. Kinevezések. Országgyűlés. XXVIII. ker. ülés dec. 20án. (Tárgy: a k. k. előadások iránti választmányi javaslat tárgyában kelt főrdi választmányhozott határozat hitelesítése.) XVI. orsz. ülés. (Tárgy: a főrdi választmány iránti ikenete.) XXIX. ker. ülés dec. 21. (Tárgy: magyar nyelv és nemzetiség.) Megyei közlések. Szabolcsból. Tolnából. Budapesti Hírharang. Külföld. Nagybritannia. Franciaország. Olaszország. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

A nmlgu m. k. udv. kamara az orsovai megürült harminczadosi állomásra báró Baselli János, ottani ellenőrt alkalmazza. A megürült gáthai harminczadosi tisztségre Kridl Adolf újfalusi harminczadosi ellenőrt léptetett elő. A Iraknóaljai harminczadosi vambeszedői segédállomás ürességbe jött.

Országgyűlés.

XXVIII. Kerületi ülés, dec. 20án. (Elnökök: Csuzy Pál és Jony Vince, Zala és Szepes követői. Jegyző: Szentkirályi M.; tárgy: a k. k. előadások iránti választmányi javaslat tárgyában kelt főrdi választmányhozott határozat hitelesítése.)

Csuzy P. elnök: Magát 's elnöktársát ajánlván, a határozat hitelesítésére hívja fel a figyelmet.

Szentkirályi M. jegyző: A választmány iránti határozatot előbb egész terjedelmében, azután önként olvassa.

Az első 4 §-ra észrevétel nem volt; az 5dik §-ra nézve Somsiich Pálnak azon észrevétele, hogy ezen kitétel: a kormányzati rendszerben ezen alkotmányos irány fel nem található, — így módosították: mindenben fel nem található, — elfogadtatták. A 6ik 7ik 8ik 9ik 10ik megmaradván, a 9ikre nézve:

Komlósy L. Debreczen követének azon megjegyzése vala, hogy ezen kitételben: a sz. kir. városok belsőszervezet és országgyűlési szavazójoga, — ezen kifejezés: szavazójoga, — szavazataránya kifejezéssel cseréltessek föl, a városok szavazati joga kérdésbe ugy sem vétetvén.

Osego vich Metell Horvátország köv.: A 9ik §-ra következő észrevételei vannak: a szerkezetben kerületi választmányokat is látván említve, miután ezen határozat országos ülésebe vitetni fog, gyakorlat szerint pedig mind az, a mi országos ülésen megy keresztül, országos határozattá válik, 's így a kerületi választmány is országossá alakul át, mi által a ker. tanácskozásnak diplomáciai tekintély tulajdonitvatni céloztatik, a kerületi választmányok megemléstét kihagyandónak vélné. Olvasván továbbá a szerkezetben, hogy a horvát bonyodalmak gyökeres kiegyenlítése tárgyában a választmányi javaslatra utasítottak mondatik, miután a mennyire 's emlékezik, a választmány csak az adatok összeszedésére 's nem javaslatra utasítottak, az illy szerkezethez nem járul; a választmányi tagok névsorában a kapcsolt részek egy követének nevét sem látja, holott e tárgyban is alkalmazandó lenne a semmitőlünk nélkülünk elv; a mennyiben pedig a választmány a kapcsolt részek municipalis jogaira nézve is az 1715: 120 és 1790: 58 t. c. zikkék ellenében körét kiterjesztendő, ez ellen óvást tesz. Végre, ha már a horvátországi körülmények kipulhatóságára választmány kinevezendő, kerületi választmány helyett országost kíván.

Szentkirályi M.: A szerkezetben a tanácskozások eredményei sorolhatók elő. A horvát ügyben kiküldött kerületi választmányról azzal határozat nem lévén, a szerkezetet ugy tette fel, hogy azon választmány a horvát bonyodalmak gyökeres kiegyenlítése iránt hozandó javaslatot. Ha az előtte szóló nem akarja, hogy ez ügyben tisztába jöjünk, ám legyen az 's akarata szerint. (Több oldalról: maradjon.)

Smaich B. Bukkari köv.: El volt határozva, hogy a választmányhoz a horvátországi követek is járuljanak.

Bónis S. Szabolcs köv.: Határozva az volt, hogy a horvát követek adatok előadása kedvéért a választmányban részt vehetnek.

Paál János Soprony k.: Igaza van Szabolcs követének, de hogy a választmány javaslatát végett küldetett volna ki, erről nem emlékezik. (Maradjon.)

Bónis S.: Adatok összeszedése végett elég lett volna valamely irnokot kiküldeni. Választmány nem küldetik ki a nélkül, hogy véleményt ne terjesszen elő.

Szentkirályi M.: Ha a horvát követek a bonyodalmak gyökeres kiegyenlítését nem sürgetik, ám maradjon ez ki a határozatból.

Osego vich M.: A bonyodalmak kiegyenlítését kívánja, de mennyiben ez olly uton céloztatik, hol a municipalis jogok érintetnének meg, erre rá nem áll.

Somsiich P. Baranya k.: Horvátország követe a szerkezetben megnyughatik, aggodalmait annak idején előadhatja, e helyen csak az adatok elő, a mit minden színezetű pártnak kívánia kell. (Helyeslés.)

Némely városi követek a debreczeni javaslatot pártolván, a jegyző 's szavazójoga kitétel — 'szavazataránya' kitéttel felváltatni nem ellenzi.

Kende Zsigmond Szatmár köv.: A szerkezetet pártolja, a városok és megyék szavazata közti arányt meghatározhatónak nem gondolván.

Szentkirályi M.: Trenesin követe olly módosítást javasolt, melly az arány- és a jogból kiszabadít, miszerint 'országgyűlési szavazójoga vagy aránya' helyett, 'országgyűlési szavazata' tétessék. (Helyeslés.)

A többi szakaszok igen csekély javítással helyben hagyatván Osego vich Metell horvát követ ezen határozatot a felső táblával közöltetni kívánta, azon oknál fogva, mert a választmányi felterjesztése elyben mind a két tábla által elfogadtatván, 's így az országos határozattá válván, miután e felett a mglos főrk is tanácskoztak, az ügy kimeneteléről őket hivatalosan tudósítani helyén látta. (Maradjon.)

Szentkirályi M.: Jelentvén, hogy a városi küldöttség javaslatát egy részben elkészíté, a választmány tagjait arra szólítá fel, hogy annak leírására irnokait a megyeház azon teremébe utasítsák, hol a választmány üléseit tartja, felszólítván az illetőket, hogy az ottani terem asztalainak épségben tartására ügyeljenek, a megyének kegyessége, miszerint a teremtet átengedé, csak köszönetet érdemelvén. (Helyeslés.) Országos ülés következtvén, az ülés eloszlott.

XXVIIk országos ülés dec. 20án d. e. 11 ór. (Elnökök: kir. személynök; tárgy: határozata a kk. és rrek a mglos főrk ikenetére, a k. k. előadások iránti választmányi javaslat tárgyában. *)

Határozata a kk. és rrek, a mglos főrendek ikenetére, a k. k. előadások iránti választmányi javaslat tárgyában. A kk. és rrek felhivata a kegy. kir. előadásokban is a lépésönkinti, de gyökeres átalakulás munkájára: Mivel a törvényhozás történeti nyomán akint győzöltek meg, hogy a kor szükségéből felmerült kérdéseknek kitűzése, bár a fejedelem akarata és a nemzet ohajtása azokban egyirant találkozik, még a feladat megoldásának biztosítottak magával nem hordozza: kötelességüknek ismerték a k. kir. előadásokra felterjesztendő választmányban azon akadályokat teljes nyíltsággal előterjeszteni, mellyek miatt e nehéz, de mellőzhetlen munka sikeréhez, rendszeres és kiszámított előlépések által közvetlenül nem reményelhetnek: nevezetesen kijelentni azon irányt, mellyet az átalakulás ösvényén követni egyedül szándékoznak, és melly egyéb, mint alkotmányos, nem lehet: továbbá, elősorolni azon tényeket, mellyek felvilágosításul leginkább szolgálnak, hogy a kormányzati rendszerben ezen alkotmányos irány mindenben fel nem található. Ohajtották a kk. és rrek, egyszersmind ez által; egy részről azon keserű vitáknak mellőztését, mellyek az eddig gyakorolt kiindulást megtartva, azonnal az országgyűlés első kezdetében, az 1790: 13. törv. alapján, támadni szoktak: más részről — hogy módot és alkalmat nyervén megnyugvást szerezni a háttartalan hódolattal tisztelt fejedelem biztató szavában, a multak sebeinek feljavítására, ha lehet, ne kényszerüljenek. És e célból, a felirasi javaslatban általánosan említett tények részletes tárgyalását fenntartva elhalasztották. Azon reményben, hogy a mglos főrk előtt, a közölgök sikeres előmozdítására irányzott ezen ösztönző törekvéseiket olly tárgyra fordítják, mellyek, valamint egy részről a haza közérdekével legszorosabb összefüggésben állanak — más részről kétszertelemű bizonyítják: mikint gondoskodásuk céljai, leginkább a kor szükségéi által igényelt kérdések megoldása felé vannak irányozva. Eképen lön megajánlvá általuk a törvényhatóságai háziadónak közös viselése, — indítványozva országos választmány a katonai élelmezéssel és szállásalással összekötött terheknek megszüntetése, és a jobbgyöknek örökös megváltása, — kiküldve kerületi választmányok az ösiseségi viszonyok megoldása, — a szabad kir. városok belsőszervezete, és országgyűlési szavazata gyökeres — végre a horvát bonyodalmak kiegyenlítése — kérdéseiben javaslatokat készitendők. A kk. és rrek azonban, a mglos főrk ikenetéből sajnosan tapasztalják: hogy épen azon tere utaltatnak, mellyet, mint a jelen országgyűlésnek megkezdésére legkevésbé alkalmas, kerülni ohajtottak. Mert: a méltóságos főrendek ott, hol a kk. és rrek, tényeket sorolnak elő, a helyett, hogy e tények taglalásába becsatlóznának, sérelmeket keresnek, — ott, hol a kk. és rrek, véleményt mondanak ki: a helyett, hogy ezen véleményre vonatkozó nézeteket közölni sziveskednének jónak látják a kimondott véleményt egyszerűen elmozdítani: — és általában a közölt felirasi javaslatra a junctim esmejét reá erőtetve, atól mint egy és elválaszthatlan egésztől, egyezsüket azért tagadni meg: mert az általános vonatkozás mellett megemlített tények, minden oldalról részletesen és sérelemalokban tárgyalva nincsenek. A kk. és rrek, tehát, a velok közölt ikenetből meggyőződve: hogy a méltóságos főrendek tölok a választmányra nézve ugy térben, mint irányban, egészen különböznek, miután az törvényalkotás anyagát magában nem foglalja, — egyébirant pedig azon nézetek, mellyek abban az ország alkotmányos fejlődésének akadályai felől kifejezve vannak, az által, hogy a méltóságos főrendeknél viszhangra nem találtak, nem változhatnak: a két tábla közötti alkudozásnak sem célját, sem tárgyát fenforogni nem látják. sem a létező különbségek összeegyeztetésére nézve reményt nem táplálhatnak. Ezeknél fogva, és mivel ismételt sikertelen ikenetváltások által sem a keserűség érzelmét felzárni, sem pedig figyelmeztve a megoldást igénylő kérdések sokaságára és sokféleségére, az e kérdés feletti meddő értekezések fonalát hozszabrá nyujtani célszerűnek nem vélik — a kk. és rrek, a választmány felterjesztését sürgetni nem kívánják. Midőn mindazonáltal ezt elhatározzák, nem mellőzhetik ez alkalommal sem ujlag kifejezni azon magasztos érzelmeket, mellyek a nemzet minden hű fiának keblében, koronás fejedelem iránt élni soha meg nem szűnnek: — kifejezni innepélyesen a nemzetnek buzgó halaját az iránt, hogy a magyar nyelvnek a trónhoz lett felemelése által a nemzetiség ügyének rendithetlen oszlopát orok időkre látják felállitva, — kifejezni halás köszönetét az iránt: hogy István főherczegnek, nádorrá lett megerősítése által egy boldogabb jövőadó reményei öregbítették. Végre: miután a mglos főrendek részéről felhivatnak, hogy mindazon egyes tényeket, mellyek a választmányi javaslatban általánosan említve vannak, részletesen tárgyalják: ezen felhívást törvényhozái kötelességökhez képest egész kiterjedésben elfogadván azon kerületi választmányok, melly a horvátországi kérdésben kiküldve van, különösen is meghagyták, hogy eljárását hovahamarébb fejesse be: — egyszersmind pedig, hogy az adminisztrátori rendszert érdeklő egyes adatokat szinte összeszedvén, ezen kérdésnek álladéka iránt is teyén körülményes tudósítást. A kk. és rrek, halás érzelmeket koronás királyok iránt, mellyeket nyilvánítani e sorokban sem mulattak el, felterjesztendő felirásukban ajánlkozó minden alkalommal különösen is kifejeznt örömdetes hazafiai kötelességöknek tartandják. A kk. és rrek, azon téről, mellyen a fejedelem szavatolt megnyugtatást reméltek, lelépni, és a választmány általánosan megemlített kiánt tényekre nézve a részletes tárgyalást felgönni idő előtt kényserülvén, — szent kö-

Kir. személynök: Sajnálja, hogy a kk. előadásokra tervezett köszönő felirat letétetik, sajnálja pedig annál inkább, mert a két tábla közötti különbséget épen a kk. és rrek meggyőződésére lényegesnek nem tartja, mert miután a kk. és rrek az egyes eseményekre nézve a részletes tárgyalást magoknak egyenesen fentartották, abban: vajjon a köszönő felirásban ezen egyes esetek külön elsorolva általánosan említésenek-e, érdemleges különbséget nem látott, legalább ollyat nem, mellyet alkudozás útján kiegyenlíteni nem lehetett, vagy a melly tekintetből e felirást letenni szükséges volna; de sajnálja a felirat letételét azért is, mert abban a nemzeti hála 's köszönet híven tolmácsoltatott, 's közjogi és alkotmányos tekintetben sok érdekes és megnyugtató foglalatok. És valamint a köszönő felirat első lépés lett volna a bizalom útján, ugy a már indítványozott köszönő felirás letétele — nyilvan kimondja — az első keserűség. Ezeknek folytán felszólítja a kk. és rrek, hogy a mglos főrkhez közölteteni sziveskedjenek. (Maradjon.)

Reviiczky M. Bihar köv.: Küldői köszönő felirást ohajtván, a határozatot nem pártolja.

Farkas S. Pozsega köv.: Hasonló értelemben nyilatkozik.

Bory P. Hont köv.: A két tábla közötti viszonyokat tekintve, miknek fentartásától az itteni eredmények feltételeztettek, különösen látja, hogy a jelen határozat által olly constatározott tények is hiúsítatnak meg, mellyek a két tábla által elfogadtatván, a nemzet akarata kifolyásának tekintendők. Véleménye szerint a legrosszabb esetben a választmány által részletei letehetők, mik iránt a két tábla nézetei ellenkezésbe jöttek. Az illy letételi vetőknek közbenjöttével a főrk vagy akadályoztatni fognak alkudozhatási jogukban, vagy kényserülve leendnek az alsó tábla ikeneteinek egész terjedelmében elfogadására, ha csak azon vetők által a szövegre kerülhet minden tárgy meghiusultát szemlélni nem kívánják. 'S valamint szóló az alsó táblának törvényhozási befolyását fenntartani 's öregbíteni igyekeznek, ugy ezt leginkább azon tiszta szándéktól feltételezi, miszerint a kölcsönösség útján a főrk törvényhozási befolyása is kellő becsben tartassék. A választmányi szerkezetére részletes utasítása nem lévén, küldői nézethez Fehér m. utasítását, miszerint 's felségéhez tiszta köszönő felirás intéztessek, legközelebb állani látja, mi a letételi határozat által meghiusitván, illy eljárás ellen jövőre óvást tesz nem kétkedvén arról, hogy Bihar és Marmaros megyék példájára öröm és halájukat a többi törvényhatóságok is kifejezendik, mit most küldöik által utólrni képesek nem valának.

Piukovics A. Bács köv.: Küldői áthatva a nov. 12i örömdetes eseményektől, pötlő utasításukban a legbuzgóbb hűlé-érzelmek ömlengései közt elismerék azt, hogy a k. kir. előadások a különböző politikai pártok kívánatival, 's a nemzet régóta táplált forró ohajtásával szerencsésen találkoztak, 's hogy azok a király és haza kölcsönös és egymástól soha el nem választható érdekei összeforrasztására, szilárdítására leg-sikereseb tényezők gyanánt szolgálhatnak. Illy boldogító eredmények utáni sovárgásaiktól ösztönözötve, szólnak kötelességüi tevék, hogy a koronás fejedelem atyáskodó gondoskodásért a nemzet legőszintébb halája 's legbuzgó ragaszkodásának külön választmányi kifejezését szorgalmazza. — Küldöinek ezen szándokát a jelen határozat által meghiusitva látván, miután ez a sérelmek feletti vitakozást vonandja maga után, mi által a hon szellemi 's anyagi jobblétének fejlesztésére irányzott k. k. előadások háttérbe szorítottatának, a határozatot nem pártolja.

Sebestyén G. Veszprém köv.: Jelen határozatban, melly szerint a m. főrendek választmányának mellőzésével a köszönő felirasi javaslat letétetik, megvén részéről én meg nem nyughatom, és pedig nemcsak azért, mivel az illyen köszönő felirás már nálunk is mintegy tisztelgési szokássá vált; hanem különösen azért, mert midőn a nemzet kívánata 's ohajtása a fejedelem akaratával illy szerencsésen találkozik, midőn továbbá urunk királyunk arany betűkre igazán méltó magyar szavaival, a magyar trónról első szólalék meg, midőn végre általános lelkesedéssel történt nádorválasztásunkba kegyelmesen beleegyeztek: annyal inkább illendőnek tartom a köszönő felirást, mivel a mint Veszprém megye ezen örömdetes események felől, általunk, követői által, hivatalosan értesített, ott — a távolban is — többszörös „éjen kiáltásokban kitoró legtisztább örömderet fogta el a megyei rendeknek hazafias keblökét." És így, ha a köszönő felirás nálunk szokásban nem volna is, igen illendőnek, 's küldöim érzelmével is egyezőnek találnám, hogy ha valaha, most, illy örömdetes jelenetek után — a nemzetnek örömkönyvek közt nyilvánult szives érzete, ne így, egyoldalulag, t. i. csak e mi táblánk magánkörü határozatában, ne is más egyes tárgyakhoz csak accessorie kapcsolva, hanem hogy a nemzet általános örömderetének annál kiemeltebb legyen, egy külön felirásban, principaliter, nyilvánitassék. — Foképen pedig, az ez

telességöknek nyilvánitják igyekezni mégis minden tehetséggel, miszerint tanácskozásaiak aként irányoztassanak: hogy mind a haza, mind a fejedelem által egyirant ohajtott siker, ezen nem várt akadály miatt részükre kelleltetett ne szenvedjen; és ezért, valamint már eddig is a kegyelmes kir. előadásoknak, és egyéb fontos tárgyaknak tanácskozás alá vételével nem késtem, ugy tanácskozásait siettetni is akként fogják, hogy a fejedelem és nemzet várakozásának e tanácskozások eredményét hová hamarébb bemutatniok is lehessen.

érdemben megvételéről tett nyilatkozatok folytában, ezt — a következetességnél fogva is — ohajtom. Megyém részéről, ugyanis, mind kerületi, mind országos ülésekben ki volt mondva, hogy mi a köszönő felírást akarjuk, és pedig mivel némely aggodalmak és sérelmek kifejezése is többek által kívántatott, tehát mi ezeknek előleges megemlést, csak általánosságban akarjuk 's ebeli nyilatkozatainkat küldöinknek megírjuk. És íme, Veszprém megye részéről több ízben tett illetlen nyilatkozat tökéletesen egyezik a főrendi választászenetben foglalt egyik alternatívával. Ott ugyanis világosan mondták, hogy ha a rr. a tiszta köszönő felírást el nem fogadják, a sérelmeknek általános említésében megegyeznek. Nincs tehát a Veszprémvármegye részéről tett nyilatkozatok, és a főrendi választásban foglalt ezen alternatíva között semmi különböző irány; mert azok ezzel, mint mondám, tökéletesen egyeznek. De ha nem egyeznének, még azon esetben is, a parlamentarista procedúra szerint, próbát kellene tennünk, 's minden igyekeztünk oda fordítanunk, hogy a két tábla nézetei, a lehetőségig kiegyenlítessék, összpontosítsanak. Így tehát én, megyém részéről, a köszönő felírási javaslatot — nem letétni, hanem a m. főrendek választászenetével együtt, újabb tárgyalás alá vétetni annyival inkább kívánom, mivel abban, hogy felírás legyen, már mind a két tábla megegyezett, és így a határozatot nem pártolom.

Hunkár A. Veszprém köv.: (Szólani akarása feltűnő, minden oldalról: „halljuk“ hangzott). Én is köszönetet akarok kifejezni, küldöinknek is ez akarata, 's ki volna az, ki a nov. 12-i eseményekért köszönetet ne szavazna; de én a köszönetet nem most, hanem később akarom kijelenteni, mert vannak sajnó sebünk, történetek sérelmek, melyek ellen a megyék felszólaltak, de választ nem nyertek. Némelyek küldött-séget küldtek a felségéhez — elég baj az is, hogy a szegény magyar királyt külföldön keresni köteles 's mi történt? a deputációk elutasították; az országgyűlésnek kellett a legelső alkalmat megragadni; a főrnek nem tetszett a szerény javaslat, holott, ha a kormány jó a szándoka, egy nyilatkozattal segíthetett volna a bajon. Illy állásban van Magyarország, a küldött-ségek elutasították a királytól az ő tudta nélkül. Meg lehet, hogy a kormány akarata jó, de ezt teljesíteni nem bírja, mert egy felsőbb befolyás sas körmeivel sodortatik, 's ekkor rajta segítenünk kell; avagy rossz az akarat, 's ekkor is tiszta kell hozni a dolgot; a választmány vizsgálja meg a sérelmeket, szóló is fog szolgálni, hogy egyebet ne emlitsen az Erdődyesalád sérelmével. Az ezredéves haza parancsolja, hogy alkotmányunk 's jogainkat legfeszültebb erővel védelmezzük, nehogy Julius Caesarnak utolsó szavait hiútlan fához sujtani legyen kénytelen: „et tu mi fili Brute.“ A határozatot minden részében pártolom.

Sebestyén Gáb. Veszprém köv.: (Lárma és püsségesség miatt nem szólhatván, kir. személynök ő mltga a zaj lecsillapítása után kijelenti, mikint az volt a szokás, hogy egy megyének követi egymásután szólottak. Nem tudja mit akar Veszprém követe mondani, felszólítja a kk. és rrket, hogy hallgassák ki. A folytonos zaj és rendzavarás közben, kir. személynök ő maga figyelmezteti Veszprém követét, hogy hát a sort várja be.)

Lipthay A. esztergomi káp. köv.: A határozat ellen szól több okonál fogva. Midőn a főrr azért nem járultak a felíráshoz, minthogy a tényeket megvitatta nem látták, ez által még az egyezkedhetést ki nem zárták, 's a rendeket a sérelmi tőrre nem szorították. A rr. az 1790: 10. t. cz. azt mondák, hogy az nem valóság. Ezen általános negatívára szóló azt tartja, az lehet felülről a válasz, hogy az 1790: 10. t. cz. az ő felsége kormányát teljes épségben tartatik, 's e szerint hazánk kormányzásának önállása is. Pusztá tagadásra, pusztá állítás a legokosabb felelet. Nem őszinte hazafi az, ki ezen t. cz. épségben létét nem ohajlja. De ha a kk. és rr. ugy vannak meggyőződve, hogy ezen törvény nem valóság, akkor ezt nem eszpan állítani, hanem minden egyes nemeiben meghatározni 's megvitatni szükséges. A választfelirat ezen szavait: „Sulyosítja ezen akadályt az, hogy törvényhozásiunknak és kormányzásunk rendszerének alapzatában is lényeges különbség létezik“ — homályosoknak tartva, ugy látja, hogy azokban a kormányforma megváltoztatása, 's parlamentarista kormány behozatala czéloztatik. Nem mondja, hogy mostani kormányrendszerünk olyan, hogy annak a nemzet alkotmányos életével összhangzóbb változtatása felesleges volna, sőt elismeri, hogy a nemzetnek kötelessége törekedni, miszerint magának minél több alkotmányos garantiát szerezzen, 's ha ez csak a fenálló kormányrendszer megváltoztatásával történhetik, abban sem lát semmi bűnt, csak hogy a változtatás olyan ne legyen, mely az összes monarchia érdekébe ütközzék, mely a trónt és az alkotmányos stabilitást megingassa 's ez által a nemzet belnyugalmát, kültekintélyét, sőt létét veszélyeztesse. Ez azonban nem illy felületes eljárást, de a leghiggadtabb 's részletesb komoly vitát igényli, mit rejtélyes szavakba burkoltan a felírathoz dobni, 's a fejedelemmel tudatni, nyílt törvényhozási eljárással 's azon őszinteséggel, mellyel a nemzet a trónt iránt, a törvényhozó testület a nemzet iránt tartozik, megegyeztetni nem tudja. Ez iránt a nemzet még sehol nem nyilatkozott, szóló tudtával erre igen kevés megyének van utasítása, 's kik a választfelíratot létrehozták, a megyei szerkezet mellett emeltek hatalmas szót, holott a parlamentarista kormány megyei municipalis szerkezetünk sirja (zaj) 's némely követek ajkairól illy kifejezés: hohó!) szóló még néhány más okokat is előhozva, ez ügyet tovább folytatni ohajtván, a letételi határozat ellen szavazott.

Mocsényi P. (Torontál), Makay S. (Krassó) és Forster K. (Tolna) megyék követi köszönő felírást ohajtván, a határozat ellen nyilatkoztak.

Sebestyén G. Veszprém köv.: Követársam azt mondta, hogy köszönőfelírást akar, de nem most, csak majd utóbb, mert nagyok ugymond és keservek a sérelmek, mely-

lyeket véleménye szerint előbb kellene tárgyalni. Meghiszem, hogy ez az ő mostani meggyőződése; de hogy a felírás tárgyalása alkalmával velem nem így egyezett meg, és nem is ekképen fejezte ki magát, nyilatkozatai eléggé tanusítják. Hogyan jött most e gondolatra, nem tudom; de azért tiszteltem azt, mert reményem, meggyőződéséből származott. A nagyobb sérelmek közé számítja, hogy az ő felségéhez felküldött deputatio nem eresztetett elibe. Ezt ő nagy sérelemnek látja; hiszem, hogy ez is meggyőződése; de figyelmeztetem, hogy Pozsony vármegye levelének következtében Veszprém megye, utasításaink 81ik pontja alatt, világosan mondja, hogy ebben törvénybeutkozó sérelmet nem lát, hanem ohajlja, hogy a küldött-ségek a fejedelem színe elibe juthassanak, 's e tekintetben törvény alkottassék. Mi illeti a gróf Erdődy család sérelmét; ezt küldöm már sérelemnek tartják, 's magam is annak tartom, és annak idejében bővebben ki is fogom fejteni. Tudom én, hogy vannak sérelmek, és tudtuk ezt előleges megegyezésünk 's a kerületi ülésben tett nyilatkozataink alkalmával is; hanem akkor azoknak felterjesztését utóbbra gondoltuk — mint én most is gondolom — a maga helyén lenni. Egyébiránt t. rr., megvallom, hogy igen szívemre tudom venni a mostani történetet; mert valóban fáj, és nagyon sajnálom, hogy midőn követársam nekem ellenmond, akkor magának is ellenmond; legjobban fáj pedig, és leginkább sajnálom, hogy ezen ellenmondásának eredménye az, miszerint megyém szavazatát vesztí el. Én a szokás, illendőség, megyém érzelmei 's nézetei, következetesség és tiszta meggyőződésnél fogva nyilatkoztam ugy a mint nyilatkoztam, 's ezen tiszta meggyőződés mellett részemről most is megmaradok.

Szabó A. Temes köv.: Szinte a határozat ellen szólnok.

Jagasics S. Esztergom m. követe: Ámbár a felolvasott határozatban a rendek azt nyilváníják, hogy a keserűség érzelmeit felizzgatni nem kívánják, én mégis azon meggyőződésemet nyilvánítni el nem mulasztatom, miszerint maga ezen határozat a keserűség érzelmeinek kifolyása, oly keserűség, melyre nézetem szerint a mélt. főrendek akkor, midőn a hozzájuk átküldött választfeliratunknak nem is annyira lényegére, mint formájára eltérő nézeteiket, és nem is ultimatumkép velünk egyszerűen tudták, okot épen nem szolgáltattak; de továbbá ezen határozat által azon bizalmat, és szíves egyetértést, mely a két tábla, ugy nemzet és kormány közt ha valaha, bizonyosan az előttünk fekvő kerkérdések szeresésé megoldásához elkerülhetlenül szükséges, veszélyeztetni nem akarom; — ezen okonál fogva, és még azért is: mert a felolvasott határozatban oly tárgyak is említettek, melyekre nézve megyémnek eltérő nézetei akkor, midőn a választfelirat először tárgyalatott, előadni alkalmam volt, — jelen határozatot nem pártolhatom.

Daróczy Zs. pécsi káp. köv.: A november 12-i nagyszerű eseményekért, 's hazánk szellemi 's anyagi jólétére irányzott kk. előadásokért köszönő felírást ohajtván, ugy hiszi, hogy csak azon események nyomán tehető le azon erős talpkó, mellyen Magyarország nagy jövődjét bizonyítani a képviselők kötelessége. E nagyszerű feladat csak egyetértés által oldható meg, mellynek kifolyása a közjó, 's a hon szellemi és anyagi felvirágzásának czelszerű törvények általi kifejlése. De épen ezért félre kell tenni mindent mi ingerültséget okozhat, mindent mi a tanácskozásiok eredményét hátráltathatja, 's e helyett meg kell ragadni azon eszközöket, mellyek a béke olajját a két tábla között ültetik, hazánk nagy jövődjének felvirágzására. Bizik is szólo Isteneben, hogy hazánktól, mellyet az egyetnemértés ördöge oly sokszor felzavart, eltávoztatja valahára azon emészto férget, melly nagyságának eltétto gyökerein rágódott 's hátramaradásunknak oka volt. E nézetekből indulván ki a határozatot nem pártolja.

Tabódy P. Ung köv.: A határozat ellen nyilatkozik.

Papszász L. Bihar köv.: Bihar megye rendi önmagok is hála felírást intéztek a felségéhez, a felségének atyáskodását megköszönőt, melly szerint, hogy f. é. nov. 12-én a soha nem felejthető örömdetés napon a kir. előterjesztések alkalmával urunk királyunk a felsége édes anyai nyelvünkön szolt hű magyarjához, midőn e k. királyi szót volt az első magyar szó, mellyel e sokat szenvedett nemzet több századok bánatos sovárgása után koronás királyának ajkairól hallott lezengeni, ebeli legnagyobb örömlükét e s. kir. felsége 's az egész haza előtt hálás és forró köszönetek mellett nyilvánítták; — megértvén továbbá, midőn ugyancsak november 12-én a magyar égnek dicsőült nádorunk hamvaiból támadt csillaga István ő. es. kir. főhercegsége (Hunkár A. betegléte miatt az üléstől eljén kiáltózások közt eltávozik) az egész nemzet forró kívánságára nádorunk közakarattal elválasztatott, 's koronás fejedelemünk által ezen magas hivatalában megerősített, ezen ohajta várt választás feletti örömlük megyém rendinek legmagasb fokra emelkedett, mert bizony meg vannak győződve a felől, hogy a dicsőült nádor elhunytából eredett nagy veszteséget egyedül csak István nádor ő felsége képes kipo-tolni, 's hogy e szeresés választás által az uralkodóház nemzetünkkel újabb alkotmányos kötéssel egyezül; az őszinte 's tiszteletteljes bizodalomnak legedesebb érzetével nyilvánítták abeli öntudatukat, melly szerint ő felsége nemes szívében 's atyjától öröklött hazafiu lelkületében rendíthetetlenül biznak, 's nyugodtan teszik le kezébe az annyí viszontagságokon keresztül ment honnak minden ügyeit. — Midőn megyém rendi ezen utasítást adták, még akkor a főrendek izenete előttök ismerve nem volt, mellyben a főrendek bele egyeztek, hogy a választfeliratban alkotmányos sérelmek is említessenek, épen azon elvre nézve tehát a két tábla között határozat van és így nagyon természetes, hogy bár mint szeretném 's bár mint ohajtanám is, jelenleg pusztá hála felírást nem lehet, a conclusum diaetale pedig nem egyéb, mint a szokás által megállapí-

tott 's a két tábla viszonyait szabályozó közjogi elvek, 's épen azért többé tanácskozási alá nem jöhet. A mi a két tábla között bizonyos nézetre megállapított, attól eltérni nem lehet, ha csak az elvet fel nem áldozzuk, én pedig elvet 's nemzet jogait fel nem áldozhatom, annál kevesebé, mert a határozatban nyilván kifejeztetik, hogy a kk. és rr. táblája minden alkalommal kérés és köszönetet szavazni legszentebb hazafiu kötelességének ismeri, mint p. a magyar nyelv iránti felírásban. Én tehát ezen okonál fogva a választfelírat letételére azaz a határozatra szavazok.

Susich Gy. győri káp. köv.: (Nem igen nagy lévén a esend, mellyben szónok beszédét elmondandó vala, e szavakkal kezdé szólni): azt veszem fel, hogy a szólásszabadság védőfalát közt; szónokot a nagy zaj miatt hallani nem lehet, rövid esend beállításával ugyanazon szavait ismételve, ismét zaj keletkezett.)

Mariássy A. és Szemesáryi J. Sáros és Árva követei a határozat ellen nyilatkoznak.

Babarczy A. Csongrád köv.: Ha a mult havi örömdetes eseményekre visszaemlékezünk, el kell szomorodnia, midőn látja, hogy még most is 6 hét után arról foly a vitázás, kell-e köszönő felírás vagy nem. Azt hitte, hogy a nemzet képviselői, örömlük 's hála jök nagyságát a felterjesztés sietésével fogják bebizonyítani, és most tapasztalja, hogy a törvényhozási magat e részben a legtávolabb megyék által is megelöztetni engedő. A határozatot két okból nem pártolja. Midőn a hálát mindnyájan közösen érezzük, nem látja át, milly veszély járulhatna a honra, ha e hálát a törvényhozó testület egyszerre kifejezné, 's milly haszon volna a nemzet méltóságával meg nem egyező részletes felterjesztésben. Nem is olly lehetetlen a két tábla közötti egyesülhetés, és ha sikerit akarunk, 's ha a nemzet- és a kormánytérre néz, és kölcsönösen elismert szeresés találkozásból hasznot meríteni ohajtvunk, nem foghatja meg szóló, mikint állitathatik az ügy olly tőrre, hol csak bizalmatlanság terem, melly a haladást csirájában elfojtja. Ezeknél fogva nem lévén czélja a haladási irány kifejezését akadályozni, de egyedül az, hogy midőn a rr. a tények elősorolása mellett irányukat biztosítják, a nemzeti öröm kifejezését, a mi már a két tábla köztü egység által országos határozattá vált, ne hátráltassák, kéri a kk. és rrket, hogy határozatuktól elállva, a kérdést további vitaközös végett a kerületbe áttétetni ne el-lenezzék. (Maradjon.)

Bachó L. Trencsin köv.: A határozatot nem pártolja.

Ambró A. Bars köv.: Kir. személynök ő mgát kéri, hogy ha azok, kik felírást kívánnak, szavazatával többséget nyer-nének, szavazatát azokéhoz számítsa; ellenkező esetben szavazatát számítani ne méltóztassék. (Ezen kijelentés zajt idéz-vén elő, szónok magát újra kifejezi.)

Dubrovay J. Szerém köv.: A határozat ellen nyilatkozik.

Bónis S. Szabolcs köv.: Kötelessége lévén a szavazatot feljegyezni, megvallja, hogy a barsi követ kijelentését nem érti, melly annyit tesz, hogy ha van többség, azt meg akarja dönteni, ha nincs, szavazatát számíttatni nem kívánja. Az illy szavazati modort szokatlannak látja.

Bottka T. Bars köv.: Követársának kijelentését felvilágosítja.

Balogh K. Győr m. köv.: A körül forogván a kérdés, legyen-e választfelírat vagy nem? ha a választfelírat keletkezését a jelenlegi stadiummal összehasonlítva, a kk. és rrket önmagokkal ellenkezésben látja. Ugyanis, midőn a választfelírat indítványoztatott, a vezérnézetek abban pontosultak: hogy itt van az idő, mellyben tenni kell; milliók várják az országgyűlésnek eredményét, sikerit csak olly formán remélhetni, ha a törvényhozási tényezők minél inkább összehangoztatnak, miert a sérelmi tőről lelépni szükség. Ezek 's hasonlók voltak a választfelírat tárgyalásakor felhozva, 's most a mgos forrek észrevételeit figyelembe sem véve, a választfelírat egyszerűen elmlöztetik, a rendek a sérelmi tőrre állanak ki 's különösen a kererűségek kibányázásával választmányt biznak meg. És ha az volt a meggyőződés, miről szóló nem kétkedik, hogy sikerit és eredményt csak azon az uton lehet reményleni, mellyen a kk. és rr. a választfelírat indítványozása-kor indultak, az ellenkező irány látására mit fognak azon milliók érezni keblekben, kik sikerit és eredményt olly várva várnak. Arra nézve, a mi a határozatban is foglaltatik, miszerint a választfelírat eszméi részletesen fel fognak terjesztetni, aggodalmát nyilváníttja szóló, miszerint attól tart, hogy a nemzet az országgyűlési iratokban ugy mint egyes buvárkodni nem fogván, csak azt kérdezendő: történt-e választfelírást? 's ha nem, meg fog zavarodni a dolgok fordulata felett, mi minden irányu nézetekben olly szélsőségeket idézhet elő, mellyek utóbb a kerkérdések kívánatos fejlődésére is visszas hatással lehetnek. 'S miután az újabb események felett már majdnem minden egyes törvényhatóságok hálás ér-zeteiket nyilvánítták, nem fogja-e ezen törvényhozó testület az ország bizodalmit némileg kockáztatni, ha e részben ellenkező irányt követve, magát az országtól mintegy elszigeteli? Ezeknél fogva a határozatot nem pártolja.

Jóny V. Szepes köv.: A letétel ellen nyilatkozik.

Somsich P. Baranya köv.: Ha a jelen határozat közelíté-re e eredményre vezetne, hajlandó volna az illy eljárással kibékülni, de miután a régi szokás megváltoztatása semmi üdvös eredményt nem szül sőt a czelt nehezíti, pártolását tőle megvonja. A dolog érdemére nem szólván, egyedül a leté-tel okát veti mérlegbe. Mondatik, hogy a választfelírat philosophiája egyeb feliratokétól különböző; ugy de ha a kk. és rr. új eljárást akartak felállítani, ha a választfelíratnak az a philosophiája, hogy abban nem a sérelmeket felhasználni, de csak a tényeket constatirozni kívánták, hogy igy eljárásuknak új alapot vessenek, miután erről az első izenethen szó sem volt, szükség eziránt a főrendeket felvilágosítani. (Maradjon.)

Simon J. Soprony, Szallopék L. Verőcze köv.: Szinte a határozat letételét 's az ügynek további tárgyalatát ohajtották.

G. Forgách A. pozsonyi kápt. köv.: Furesának találja azt, hogy midőn a köszönő felirat elve már 6 hét előtt el lön fogadva, most ismét arról foly a vita: legyen-e felírás vagy nem? 'S ennek oka az, mert a főrek az első javaslatban meg nem egyeztek. Szóla a két ikenetből azt veszi ki, hogy a különbség nem olly rémitő nagy, 's tekintve ez új eljárás modort, kérdi, ha a felirat az első ikenet után letéttik, milly itéletet fog hozni a külföld, mely az országgyűlést figyelemmel kísérve, midőn némelly tárgyban 24 ikenet is váltatik, míg csak tökélyes egység nem történik, most az első ikenet után az ügyet letéve tapasztalja, Hol fogja ennek okát keresni? Korán sem a főrendekben, de miután gyanusítani úgy is kész, mondhatja, miszerint ez egyenesen azért történt, hogy az országgyűlésből ne legyen semmi, mert a haladás zászlóját a kormány vette kezébe. Kéri ezeknél fogva a rreket, hogy az előbbi utra visszatérve a határozattól elálljanak.

Króner L. Mosony Kende Zs. Szatmár és Kenéz M. Jászku ker. a határozat ellen beszéltek.

Osegoovich M. Horvátország köv.: A m. főrr. ikenetét egész terjedelmében pártolja; ugyanis elfogadja annak első részét, mely szerint tiszta köszönő felirat lenne felterjesztendő; de ha ez nem sikerülne, reá áll az ikenet másik részére 's az abban javasolt felírás módosítására is; semmi esetre pedig nem járul a kerületi határozathoz, mert az örvendetes eseménynek 's a korszerű k. előadások folytán, mind a két tábla magát halára és köszönetre lekötöztetnek ismervén, egyedül azon különbség forog fen, hogy a m. főrr. vagy tiszta köszönő feliratot, vagy ezt legalább olly tények elősorolása nélkül kívánják szerkesztetni, melyek iránt közös a megállapodás; a t. kk. és rr. pedig olly aggodalmakat is akarnak nyilvánítani, miknek tárgyai még érdemleges vitatást igényelnek. 'S midőn a különbség csak e körül forog, akkor a kk. és rr. a helyett, hogy a m. főrreket azon nem tárgyal kérdésekre nézve megnyugtatók, és nézeteket az elfogadni nem akart szakaszok tekintetében bővebben kifejtenék, a főrek okait tekintetbe sem véve, minden további ikenettől elállanak, a nélkül, hogy ezen szándékrol a m. főrreket csak értesíteni is méltányosnak tartanak. Ezen eljárás szóló előtt megfoghatlan, annál inkább, mind fontosabbak azon tekintetek, melyek a köszönő felírás megkivánták; nem is elég a köszönetet a táblai határozatban kijelenteni, mivel ez által a hála érzelmei a k. trónhoz nem juthatnak, mi a kk. kívánása volt. És ha mindamellett, hogy az e részbeni felírás javaslat a főrnek hozzájárulásával orsz. határozattá vált, a kk. és rrek annak egyoldalú letételét, a mi hatalmukban nincs, elhatároznák, legalább a kk. és rr. többségének ezen véleményét a m. főrrel közöltetni kívánja. — (Szólónak a határozatra vonatkozó észrevételeit a 28ik kerületi ülésről tudósításban közölve, itt újra ismételni feleslegesnek tartjuk.)

Smaich B. Bukkari ker. és Priviczér I. Fiumé ker. követei szinte tiszta felírást ohajtván, a határozathoz nem járultak.

Pozsonyi F. Csanád köv.: A válaszfelíratra nézve részletes utasítása nem lévén, megéje szavazatát sem a határozat ellen, sem mellette számítani nem kívánja.

Rónay J. Csanád köv.: Sajnos állása az a követnek, midőn megéjét szavazat nélkül hagyni kénytelen. Szóla nem abból indul ki, hogy előbb bevárja az utasítást, hanem jár a szerint, a mire esküdtött. Utasításának 3ik pontja pedig azt tartja, hogy a k. előadásokat figyelemmel tartva, az előleges sérelmek tárgyalásába becsátkozzék. A nemzeti örömet a határozatban is kifejezve látván, szavazatát a mellé csatoltatni kívánja.

Kir. személynök: A határozat mellett kimondja a többséget.

Ghiczy Kálmán nádori ítélőmester: A határozatot őskint olvassa.

Kir. személynök: Az 5ik §. ezen kifejezését: „továbbá elősorolni azon tényeket: melyek felvilágosításul leginkább szolgálnak 'sb.” midőn azon tények részletesen nem tárgyalattak, ezen gyengéd kifejezéssel felelelni ohajtaná: „melyek oda látszanak mutatni.” (Maradjon.)

Kir. személynök: A 9ik §-ra, hol a kiküldött országos és kerületi választmányokról van szó, noha tényeket ignorálni nem akar, de mert a mi országos ülésben történik, országos határozattá válik, a „kerületi” szót kihagyandónak vélné. (Maradjon.)

Ezen tárgj ekép befejeztetvén, Csuzy P. ker. elnök az ósiség iránti határozatot, az urbéri örökváltság iránti ikenetet, és a katonai élelmezési 's szállásolási küldöttség névsorát nyújtja át.

Kir. személynök: Az örökváltság iránti ikenetet felolvastatván, tárgyalását jövő ülésre halasztja; a katonai élelmezési és szállásolási országos választmányhoz a t. kir. tábla részéről Kopácsy J. kir. személynöki ítélőmestert, és Dóry G. kir. tábla bíróját; a jelemmélvők képviselői közül pedig Posta Ferenczet kinevezvén, az ülést elosztatta.

XXIX. Kerületi ülés dec. 21én (Elnökök: Jony Vince és Csuzy P. Szepes és Zala követei; jegyző: Szabó Miklós; tárgy: magyar nyelv és nemzetiség.)

Szabó M. jegyző: Olvassa az 1844 nov. 8. felírási és t. javaslatot a m. nyelv és nemzetiség tárgyában, a mely tanácskozás alapjául szolgál.

Kossuth L. Pest m. köv.: Mult ülésben előadott nézetek ismételvén, legezélszerűbbnek vélné, ha a felírásban mindazok előszámláltatnának, a mik még a nyelv és nemzetiség tekintetében hátra vannak, a törvényjavaslat pedig az 1844iki példa szerint általánosan szerkesztetnek, a kivételek hozzá mel-

lékeltetvén. Illy uton a főrr. egyesülést reméli, miután ezekben már ok is megállapodtak. A részletek előszámlálása causticába vezetne, a miből kivergődni bajos volna. A felírásra nézve véleménye oda megy ki, miszerint abban előre becsátkoztatván az, hogy e hon jövődjé csak a nemzetiség és alkotmányosság alapján fejlődhetvén, azon hála és öröm nyilvánítása után, mely a nov. 12. események után a nemzetben ébredett, annak kiemelésevel, hogy nyelvünket az uralkodó ház tagjai is sajátukká tevék, előadotnék az, hogy ezekben a nemzet kívánatainak előleges szentesítését, és annak zálogát szemléli, hogy aggodalmi elenyésztetni fognak. Azon remény kifejezése után, miszerint ő felsége a nemzet kívánatait kegyesen elfogadni és teljesíteni hajlandó leend, nyilvánítandó lenne a bizodalom, miszerint azokra nézve is sikeresen intézkedni méltóztatik, a mik e tekintetben elmulasztattak. Ezekben központosulván véleménye, ha az a kk. és rrel vizsgálra talál, áttekintendők látná a mult országgyűlési t. javaslatot, hogy ha abból valami kimarad, az kipótolassék. (Helyeslés.)

Farkas S. Pozsega köv.: Érzli, mikint e tekintetben előző véleményyt nyilvánítani bajos, utasításnál fogva azonban kéri a kk. és rreket, hogy a három slavoniai megyére nézve az eddigi rendeletekben megnyugodni sziveskedjenek, tekintetbe vévén azt, milly bajjal lenne ott összekötte a magyar levelezés.

Szallopék L. Verőcze köv.: küldői akaratomál fogva figyelemmel a kk. és rreket, hogy miután a m. nyelv tudását a kapcsolott részekben is igénylik, nem lévén ott olly intézetek, mikben a magyar nyelv tanítatnék, sőt a királyi tanodában is a magyar nyelv ugy adatván elő, miszerint azt megtanulni nem lehet, a kk. és rreket az iránti intézkedésre hívja fel, hogy a kormány e részben gondoskodni törvény által köteleztessék. (Helyeslés.)

A törvényjavaslat őskint olvastatván fel, az első §. melyben azon nemzeti közhajtás nyilvánul, miszerint az uralkodó ház tagjainak a magyar nyelv tudományába beavatása ő felsége k. biztosításával fogva nevelési rendszerrel megállapított legyen, törvénybe iktattassék. — Kossuth L. előterjesztésére már mint teljesült ohajtás módosítatik. A

2. §. Valamint törvényhozási, országosi, ugy egyéb hivatalosok nyelvén esztől egyedül és kizárólag a magyar leend, minden, e törvény kihirdetése után más nyelven készendő hivatalos irat és oklevel érrelytelen: 's csak olly esetekben szabad más nyelvel élni, melyekre nézve a jelen törvény alábbi 4, 6, 7 és 8k §-ai vagy kivétel, vagy különös rendelkezést tesznek. — Szórol szóra elfogadtatván, a

3. §. A közoktatási nyelv is kérésztől magyar leend, annak az elemi iskolákban miképi használásáról pedig különösen a t. törvényezékh rendelkezés.

Kossuth L.: Az 1844. 2. t. cz. 9. §-áról rendelkezvén, véleménye szerint ez kimaradhatna, és csak a felírásban említenék meg, a mennyire teljesítve nincsen.

Bunjik J. Horvátország köv.: Az 1843iki országgyűlési t. javaslatot a kapcsolott országokra általánosan kiterjesztve látván, küldői utasításnál fogva a kapcsolott országokra nézve kivételt tétetni, vagy pedig a t. javaslatot csak Magyarország határainra szorítatni kívánja.

Szabó M. jegyző: Az előtte szóló felvilágosítására kijelenti, hogy a kapcsolott részekben a magyar nyelv csak mint nyelv tanítatni szándékoltatik.

Ruttkay J. Zólyom köv.: Ő felségét arra is megkéretni kívánja, hogy a magyar nyelv terjesztésében különösen a tót-ajku megyékre, hol főtanodák léteznek, figyelmét kiterjesztetni méltóztatassék.

Bónis S. Szabolcs köv.: Határozott törvényt ohajtván, a §-nak ugy a mint van meghagyatását kívánja.

Kubicez P. Trencsin köv.: A nevelés és oktatás jogát a nemzetnek biztosítandó, kimondatni kívánja, hogy a közoktatási nyelv magyar legyen. Zólyom kívánatát nem osztja, főiskolákat olly helyeken ohajtván, hol a magyar nyelv könnyen megtanulható.

Kende Zs. Szatmár köv.: A hadi tudományok is magyar nyelven adassanak elő, — valamint minden tanodák 's nevelő intézetekben az oktatási nyelv magyar legyen. —

Szerdahely F. Győr köv.: A §-t itt is meghagyatni 's a felírásban is megemlítetni kívánja, azon indoktól vezéreltetvén, mert a főtanodákban még most is számos tudományok, mint a természeti jog, physica 'sat. latin nyelven adatnak elő, és noha a reformatusok tanítási rendszerébe ő felsége egyenes befolyást nem gyakorol, csak mint főfelügyelő, az oktatási nyelvre nézve itt is szükség rendelkezni, főkép mert a panslavismus itt ütötte fel fejét.

Zsarnay J. Torna köv.: A §-t nemesak meghagyatni, hanem a szerint módosítatni ohajtaná, hogy a tanítási rendszer az 1790ki törvényhez képest nemzeti irányt vegyen. — Ezek szerint a 3. §. meghagyatván, a

4. §. Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyék, ugy szinte a magyar tenger mellék is az ott eddgi gyakorlatban volt nyelvének egyedül önkéltökből és saját belügyekbeni használatácaal jövő 1850k évi januar us 1so napjá g meghagyatnak, mely határidőnek lefolyása után a mondott megyék, ugy a magyar tenger mellék is, a 2ik §. tartalma szerint kizárólag a magyar nyelvének használatára köteleztetnek. —

Osegoovich Metell Horvátország köv.: A multkori megállapodás folytán azt remélvén, hogy a magyar nyelv tárgyat illető utolsó országgyűlési felírás és törvényjavaslat tárgyalása előtt ki fog nyomtatni, — a mai tanácskozás várakuln lepte meg. — Tapasztalván azonban, hogy a kk. és rr. szándokukat megváltoztatva minden előkészülés nélkül a dolghoz rögtön fogni kívánnak, ámbár az e tárgyra vonatkozó irományok kezénél nincsenek, köteletségének tartja még is, a m. nyelv és nemzetiség, előtte nem ismeretlen, tárgyhöz ter-

jedelmesen szólani. — Sok szép és szivemelő szónoklatot hallottam u. m. e teremben a nemzetiség nagy és felülmulhatlan becseről, melyet a magyar nemzet képviselői minden földi boldogság főfeltételeül joggal tekintenek. És ezen magasztos eszméknek hallása örömmel töltötte el kobemet, azon reményt gerjesztvén bennem, hogy a kk. és rrek a nemzetiség szent érzetétől ihletve, más nemzetiségek törekvéseit is méltányolni és tisztelni fogják. Ha azonban a kk. és rrek az utolsó országgyűlésből felterjesztett t. javaslat nyomán haladni kívánnak, akkor én reményemben nagyon esalatoztam, azon t. javaslatban olly indítványok és követelések foglaltatván, melyeknek életbeléptetése a kapcsolott országok nemzetiségét végveszélylyel fenyegeti. — A nemzetiség eszméje felett hosszasan szónoklani 's tagadni azt, hogy a politikai nemzetiségre egy külön nyelv létezése nem elegendő, hanem arra más kellékek is megkivántatnak, miket csak a hazának 's a státusnak fogalmában lehet föltalálni — nem akarván, az így kijelöltött nemzetiséget a politikai nemzetiség legmagasb stadiumának és a birodalmi nemzetiséggel ugyanazonosnak tartja szóla. Véleménye szerint a nemzetiségnek szűkebb korlátai is vannak, melyekből a birodalmi egység esonkítása nélkül, a közös birodalomban élő minden nemzet tulajdon nemzeti jogai létezhetnek. Illy politikai nemzetiséggel bírnak Magyarországhoz kapcsolott országok is, mely hazánk sarkalatos törvényei, 's azokban biztosított municipális jogok paizsa alatt diszlik. Ezen szent ereklyét, mond szóla, híven megőrzék hős apjaink a lefolyt századok minden viharai közt, 's bízom ügyünk szentségében, bízom a mostani emberiség és nemzetiség korszak szellemében, hiszek kegyelmes fejedelmünk minden népei iránti atyáskodó szeretetében 's a nemes magyar nemzet igazsághajlamában, hogy azon kincsünk, melyet a mult századok vad erőszaka 's a féktelen ozmanok pusztító hatalma fel nem duhatott, e békes és felvilágosodott időben meg nem semmisül, sőt az örök igazság színterére, az emberi nem dicsőségére, hazánk és az egész birodalom biztosítására fennmarad 's virulni fog, 's hogy az a magyar nemzetre nézve kedvező 's barátságos irányban kifejlődhessek, ennek kölcsönös méltányosság útján előmozdítása minden jó horvátunk, minden jó magyarnak hazafiai legszentebb kötelessége. Minden nemzetiség lelket azonban a nemzeti nyelv képezvén, ha ennek helyét a hivatalos életben más nemzet élő nyelve foglalja el, azon nemzet szellemi életének vége szakad, 's az, az élő nemzetek sorából kitoröltnek tekintendő. E szempontból indulva ki szóla, a szőnyegen lévő t. javaslatot következő nézetével kíséri. Az utolsó országgyűlés egyik főszémeje, ugymond, az volt, hogy azon kapes, mely a kapcsolott országokat Magyarországhoz csatolja, magyar legyen. E kapes pedig kettős, t. i. köztörvényhozási 's közigazgatási. Az első illetőleg, ámbár a kapcsolott országok, a világ minden mivelnt nemzete példájára, a latin nyelv százados uralkodását magokrol lerázni 's nemzeti nyelveket a hivatalos életbe átvinni igyekezvén, e végett az 1715: 120. t. cz. értelmében egy municipális t. javaslatot terjesztettek ő felsége elibe, a magyar nemzet, mint hatalmasabb alkotmányos társ iránt méltányossággal viseltetvén, követeik által a közös törvényhozásban csak magyar nyelv segítségével részt venni ohajtottak. A közigazgatási kapes tekintetében máskép áll a dolog. Ők a magyar törvényhatóságokkal tovább is latin nyelven levelezni szándékoznak, ezen viszony kiegyenlítését azon időre halasztván, midőn nemzeti nyelvek, a kapcsolott országok hivatalos életében kizárólagos helyet foglaland el, 's ez által a magyar nemzet irányában a méltányosság ellen nem vétének, midőn olly nyelv használatát kívánják fenntartani, mely a birodalomban élő különbféle ajku népek közti érintkezésekben hivatalos használatból egészen alig-ha valaha elmaradhat. A kormánnyal való levelezésre nézve, meddig nemzeti nyelvek használatát el nem érhetik, szinte a latin nyelvhez ragaszkodnak. Különbben pedig a kapcsolott országokban hivatalos nyelvének meghatározását tulajdon jo-gaik közé tartozónak vélnék, minthogy e részben a magyar törvényhozás sohasem rendelkezett, e tekintetben minden lépés ellen tiltakozom. Sérelmesnek tartom azon javaslatot is, hogy Magyarország ezimere, nemzeti színei 's a hivatalos pecsétek magyar körülírásai mindenhol, tehát a kapcsolott országok kebelében is, kizárólag használtassanak, mi által a kapcsolott országok nemzetiségének küljelei mintegy eltiltva, az elkeseredésnek új forrása nyitatték. Végre alsó Slavoniát illetőleg, csak a közelebb mult századokban törvényesen alakított politikai állapotot véve fel, miután a polgári alsó Slavoniát tévő 's a jelen t. javaslat 4dik §-ában elősorolt 3 megye, a töröktől visszaszerzésük 's a koronához kapcsolatásuk idejéig fogva, törvények értelmében, a kapcsolott országokkal egyetemben egy testet képeznek, báni hatalom alatt állanak, a kapcsolott országok közgyűléseiben, municipális törvények alkotásában tetteleges részt vesznek, 's ezen törvények alól ki nem vonathatnak, azon országok kétségtelen kiegészítő részét teszik, miket azoktól elszakítani az igazság és a népjogok szentsége egyaránt tiltja. Világos ezekből, szóla szerint, az, hogy ezen 3 megye, valamint a tenger mellék számára is a hivatalos nyelv tekintetében, a municipális törvényekkel ellenkező különhatározat érvényesen nem hozható. Mennyire azonban ezek ellenére a kk. és rrek e tekintetben valamely sérelmes t. javaslatot készíteni 's a kapcsolott országok területi épségét veszélyeztetni szándékoznának, ez ellen szóla küldői nevében ünnepélyes ovást tesz.

Szabó M. jegyző: Az a tanácskozás hevenyészve nincs, épen az előtte szólónak hosszas átgondolt beszéde tanúsítja; az irományok kinyomatását a többség nem kívánta. Egyébiránt az előtte szóló által megpendített vitaközások megújítása messzire vezetvén, rövidden kívánja, hogy a szerkezet — maradjon.

Szallopék L. Verőcze köv.: Pest követének indítványát ugy értette, hogy a kapcsolott részek közti viszonyt nem

érintvén, egyedül Magyarországot illető azon kívánatok felterjesztését ohajtja, a mik még nem teljesültek. Szólv ez értelembe minden indítványt fog pártolni, csak az 1844: 2ik t. cz. 7. §. rendelete maga épségében fentartassék.

Bónis S. Szaboles köv.: Sajnálja, hogy Verőce köv. más szellemben nyilatkozik, mint multkor; sajnálja, hogy a kívánatok felterjesztését azok akadályoztatják, a kik Magyarországhoz tartoznak, Pest indítványa el volt fogadva, menjünk u. m. tovább. (Tovább! tovább!).

Obrovich J. Károlyváros köv.: Méltányosan elismervén, hogy a magyar nemzet, mióta a holt nyelv kiküszöbölése után nemzeti nyelvét életbe léptette, sok dicső előlépést tőn, de nemzeti nyelvének a kaposzt részre kiterjesztését károsnak mondja, mert ez által a horvátok saját nemzetiségüket veszélyeztetve látnák, minden nemzet politikai élete saját nemzetiségében gyökerezvén. A magyar nyelvet a kaposzt részre kiterjesztési a magyar törvényhozás érdekében nem áll — így gondolkozik szóló; s hogy a horvátok a magyar nyelvet, mely nélkül a törvényhozásban részt nem vehetnének, minden közéletben a s a zágrábi akademiában tanítják és tanulják, ez — szóló kifejezése szerint — világos. Horvátország köveit egész terjedelmükben pártolja.

Smaich B. Buccari köv.: Ha a fentforgó §. rendelete Buccarit nem érdekli, ellene szólója nincs.

Privitzer J. Fiume köve: A midőn a magyar nyelv körül alakítandó törvényjavaslat itt szőnyegen forog, felhiva érzem magamat, a t. kerületi rendekhez azon bizodalmas kérevel járulni, hogy a magyar tengerpart, azaz Fiuméra néve, kivételes helyzetünk méltányolva figyelemmel lenni, és minket illetőleg oly törvényt alkotni méltóztassanak, mely minden oldalról alkalmas legyen arra, hogy a gyakorlati élet igényeinek megfelelően, végrehajtása fogantossíthatassék, nem pedig olyat, mely elvben szép lehet ugyan és dicső, de gyakorlati téren kivihető nem lévén, pusztá betű maradna a törvénykönyvben, a mit esekély felfogásom szerint, a törvényhozás méltóságával össze nem férőnek talállok. Ne méltóztassanak a t. ker. rr. felszólalásom fonálán azon balhiedelmeknek helyt engedni, hogy a fumei helyhatóság, és kik általa képviselteknek, a magyar nemzet irányában valami ellenzenvenet ápolnak; nem uraim! mi igen is dicsőségünknek valljuk, a magyar szent koronához tartozni, és a törvénykönyv még 1807ik évből terjedelmese beiktatott kiváltságos okleveleink értelmében annak kiegészítő részét képezhetni, — mi magunk is készek vagyunk a magyar nyelvet anyaföldünkben a mennyiben körülményeink azt engedik, és méltányos fokozatonként meghonosítani; — de erre nézve bizony időre és pedig sok időre van szükségünk; nálunk e részben semmiféle rögtönzésnek helye nem lehet; — bizzanak a t. ker. rr. jó akaratunkban, mellynek tanúságát abból is kivehetik, hogy ime, midőn a jelen or. gyűlésre feljövén, küldőink egyszersmind felhatalmaztak, hogy időközben a piaristák főnökével érintkezésbe bocsátkozzunk azon feltételek iránt, mellyeknél fogva a fumei gymnasiumot, a közoktatási téren annyi érdemeket már is szerzett ajátos rendnek által lehetne adni; — s mint mondtam, t. ker. rr. méltóztassanak figyelembe venni kivételes helyzetünket, és különösen azon körülményt, hogy nálunk emléket felülhaladó időköt fogva, mind közgazgatási mind törvénykezési tekintetben folytonosan az olasz nyelv volt divatban, és hogy küldőim ezt annak továbbá is megtartani kívánják, fentartván magoknak, a törvényhozásnak feljelenteni azon időpontot, melyben e részben fokozatonkénti változások sikerrel megtörténhetnek. — A tárgyalás alatt lévő szerkesztésben az mondattván a magyar tengerpartra néve is, hogy az 1850ik éven tul ott is kötelesek leundunk a magyar nyelvet közgazgatási is törvénykezési tekintetben kizárólag használni, sőt mindenféle okiratok, szerződéslek sth. érvényessége is attól feltételeztetik, hogy azok magyar nyelven szerkesztve legyenek, — már ez csakugyan teljes lehetetlen dolog, és én magamnak p. o. nem is képzelhetek valami hajótulajdonossal annak építésére nézve kötetendő magyar nyelven szerkesztett szerződést, vagy hogy a kereskedői törvényszék előtt a tengerészre vonatkozó ügyek magyar nyelven intézessenek el, — hol sem perlekedő felektől, de még csak az ügyvédektől is alig követelhetetik akár mikor a magyar nyelv tudása; — méltóztassanak tehát ezen törvényjavaslatot fenérintett kívánásaink szerint módosítani.

Kussevich S. Pozsega V. köv.: Horvátországot említeni halja, holott a törvényben Tótországnak nevezetik. (Számos felkiáltások, különösen Kossuth L. kérdi: hol van az a törvény?)

Kossuth L.: A mit a fumei érd. köv. ur kijelentett, azt már a 32i országgyűlésen is elmondá az akkori fumei követ. Szólv a 6 évet meghatározottni kívánja, hogy ez fumei barátinknak ösztönül szolgáljon a magyar nyelv tanulására.

Smaich B.: Ujra kéri a kk. és rrket, hogy a magyar tengerpartot kihagyva, egyedül a fumei kerületre szorítkozzanak.

Osegovich M. Horvátország köv.: Nem szólalnék fel másodsor u. m., ha Pest m. érd. köv. mint értettem, az alsó Slavonia megnevezésének a törvénykönyvben előkerülő nyomai felől Pozsega V. követehez kérdést nem intéz vala. Számos törvényeket hozhatna szóló elő, mikben az alsó Slavoniáról van szó, melly alatt, hogy a fenérintett 3 megye világosan értetik, ezt nem csak a törvényekből, hanem más oklevelekből, és az országgyűlési iratokból könnyen lehetne behoztatni. Elismertett ugyan a magyarországi gyűlés által az, hogy Magyarország és Slavonia között a Dráva, s illetőleg a Duna képezi a határt, miből világos az, hogy a kérdéses 3 megye, mint Dráván és Dunántul fekvő, kétségtelenül Slavoniához tartozik; — ezen név alatt nevezettek a mult századokban a kaposzt országoknak együtt véve minden részei is, a mint ezt számtalan törvényeink eléggé mutatják. Mellözve szóló e kérdésnek bővebb vitatását, egye-

dül az 1715: 118. és 1741: 18. és 5. t. ez. re hivatkozik, miknek összevetéséből világosnak lenni állítja, hogy az alsó Slavonia neve alatt csak a fennevezett megyék értettek; de legvilágosabban tűnik ki az alsó Slavonia nevének az érintett megyékre alkalmazása az 1791: 26. t. cz. 14. §.ból, mellynek tartalma kétségtelenül teszi azt, hogy azon alsó Slavoniát, melly iránt ott a municipális törvény alól kivétel tétetik, egyedül csak Pozsega, Verőce és Szerémmegyék képezhetik, melly utóbbiak kebelében némely evangélikus vallásu helységek találhatnak. De maga az 1836. országgyűlés is a többször említett megyéket alsó Slavoniának tekinté, midőn az urbéri törvények javaslatát a felségének felterjesztvén, azokat Slavonia név alatt az urbéri illetőségek lajstromában elősorolta, és csak későbbben a bánati megyékre tett azon észrevétele után, hogy ezek ne egy nevezet alatt, hanem egyenkint neveztesse meg, az országgyűlés azt tartá szükségesnek, hogy ugyanez az alsó Slavonia megyéjével is történjék, azoknak urbéri illetőségei, az egy holdra menő ölek számára nézve, hasonlóképp magok közt különbözvén, s ekép alaposan állítani nem lehet, hogy hazai törvényeink a kérdéses 3 megyét szorosan magyarországi megyéknek tekintették volna, — sőt azok nyomán épen ennek ellenkezője sül ki, miszerint ezen megyék a kaposzt országok kiegészítő részét jelenleg is képezik. Az eddig előadottakat szóló a tengeremlékre is érte, mire szinte nem lehet oly intézkedést kiterjesztetni, melly a kaposzt országok municipális törvényével ellenkeznek.

Károly I. Pest köv.: A fumei kapitány buccari kapitány is, ha a magyar tengeremlék egyedül Fiuméra szorítkozik s Horvátországhoz tartoznék, hol volna akkor a magyar tengeremlék?

Bónis S. Szaboles köv.: Csodálkozik, hogy Horvátország köv. a nyelv kérdésénél jogait oly nagyra kiszélesíteti törekszik, miszerint utoljára még az sül ki belőle, hogy nem Horvátország, de Magyarország a kaposzt rész. — A tengeremlék s az érintett 3 megye nem Horvátországhoz, de Magyarországhoz tartozik; Horvátország köveit mindig municipális jogaira és törvényekre hivatkoznak, miket kimutatni nem képesek. El nem ismervén azt, hogy itt Horvátország követe új jogokat szerezhesse, a 6 évből megnyugszik.

Sebestyén G. Veszprém köv.: Sem idejék, sem helyék nem látja, hogy a három megye horvát tartozása fészkeszék. Pest követe pártolva, a három megyére nézve az a megjegyzése, miszerint nem csodálna, ha ott latin grammatok volnának, de miután a latin nyelv tanulására is idő kívántatik, jobbnak látná, ha ezen idő a magyar nyelv tanulására fordítatnék, nem szeretvén szóló azt, hogy a deák nyelv, mint valami kísértet, bolyongjon közöttünk.

Tarnóczy K. Nyitra köv.: Nem tudja felfogni, hogy Horvátország követe a slaviniai megyékre oly nagy igényeket formál. Mutassák meg u. m., hogy Tótországot Horvátország foglalta el, midőn az ennél később csatlakozott Magyarországhoz, miszerint Horvátországnak annyi joga van Tótországhoz, mint p. Erdélynek. Elég hiába volt őseinktől, hogy azan három megyének a tartományi gyűlésen vokost adtak, a miből folynak azon fonák következtetések, mellyek azonban semmi jogot nem adnak. Buccari és Fiume kívánatát méltányolja.

Dubrova J. Szerém köv.: E tárgyban Horvátország követeinek előadását pártolván, ennek tartalmához tökéletesen csatlakozik; a mi pedig azt illeti, hogy Szerém-, Pozsega- és Verőcemegyék Magyarországhoz tartoznak, erre azt jegyzi meg, hogy igen is oda tartoznak, mint kaposzt — de nem mint kiegészítő részek.

Smaich B. Buccari köv.: Kik a tengeremlék magyar elnevezésére valamit építenek, azoknak azt válaszolja, hogy a tengeremlék — Fiume és Buccari — csak annyiból magyar, a mennyiben a magyar koronához tartozik. A tengeremlék azért nevezetik magyarnak, hogy az ausztriai tengeremléktől megkülönböztessék, a melly azért mert ausztriaiak nevezetik, még szintén a szorosan vett Ausztriához nem tartozik.

Osegovich M.: Bocsánatot kérve gyakori felszólalásáért, némely előadottakja rövid észrevételeit megtenni köteles. Pest m. követeinek előadására Buccari követe megfelelően, szóló a tengerpartnak magyarrá nevezését akint értelmezi, miszerint azon megnevezés csak a magyar korona alá tartozó részt jelöli ki, melly tekintetben a tengeremlékkel maga Horvátország is, mint a magyar korona alá tartozó, egy osztályba esik. A kik a magyar tengerpartnak Horvátországhoz tartozását kétségbe vonják, hogy a dolog mibenléteről bővebben meggyőződhesse, szóló az 1790: 61. t. cz. et olvassa fel, mellynek tartalma u. m. minden további kérdést feleslegessé tesz. Szaboles m. érd. követeinek azt feleli, miszerint nem hiszi, hogy az érdemes követ ur fentebbi kijelentését — a szerzési vádra nézve — komolyan akarta volna tenni, nem tehetvén fel róla azt, hogy annak alaposságáról maga is meg lenne győződve, minthogy köztudomásu dolog, hogy a kaposzt országok magokat szerencsésekké tartanak, ha municipális és nemzeti fenállásukat, s területi épségüket sértetlenül és minden megtámadástól menten élvezhetnék, és ha valamely távol van tőlük, ugy legmesszebbre esik minden hódítási gondolat, melly sokkal inkább a kk. és rr. többségének kebelit Horvátország irányában elfoglalni látszik.

Megyék.

SZABOLCSBÓL. (Közgyűlésről tudósítás vége.) A fehér párt a reformatus templom kerítésében szavazott. A tisztépitő közgyűlés a méltósága az elnök két negyed tizre kezdé, és itt volt az első hiba; mert be lehetett vala látni, hogy téli napon ennyi embertömeg meg nem szavazhat napvilágnál. Smig a szavaztatás megkezdett, lefolyt, másfél

óra; a fehér tollasok pedig épen igen későn, két negyed tizenkettőre kezdették a szavaztatást. . . mivel a szavazatszedő választmány elnökében, ki nem is indigena, gr. D—feldet nem akarták megismerni — hogy egy nemes deputációnak elnöke lehessen. Sokan úgy állítják, hogy e kötekedés komoly nem volt, de csak azon ezéla előidézve, hogy a kisebbségét érző fehér párt, napvilágnál az idő haladása miatt be nem végezhetvén szavazását, — a sötétben annál jobban intézhesse el tervét, hogy — a már szavazott egyének, négyszer ötször is a sötétben visszamehessenek újra szavazni. És most megindult mindkét párt részéről a voksolatás és csalás. A veres tollasok a megyeház udvarára befelé szavaztak; midőn megtölt már a szük udvar a szavazatukat beadott kortesekkel, s többen bele nem fértek, szükség vala őket kibocsátani; és e pillanatban, többen használva az alkalmat, hol kályhalyukakba, hol hajdu-szobákba, hol az ambitusok s más helyeken elbujtak — hogy újra a deputáció előtt megjelenessenek másodsor is szavazatukat adni; továbbá a megszavazott nemesség, melly a kapun kirohant, újra a nagy zavar s tolongásban visszatért a mög nem szavazókkal; — a harmadik csalás abban állott: hogy a fehér tollasok embereinek, szavazatadás után szabadságokban levén azonnal haza menni, a vereseknek pedig nem, megkerülték tehát az utazát, s levélvén fehér tollukat vereset tüzének; s midőn a cordonhoz értek, ott a veres párt vezetői által azonnal torborzás utján lefoglaltattak s beocsátattak a katonaság között, melly — annyi carminatívát, s rozsolist megívott: hogy kedvre derülvén, maga is vivatozni s éljenzeni kezdett s löhátan utána futott a netalán természeti okok miatt elvonulni kívánt megszökött nemesnek, s kardlappal verte vissza, hogy alkotmányos jogait gyakorolja. — Ennyit a veres tollas párt csalásairól, kikről azon vélemény áll, hogy vagy hétszáz szavazatot illy esellel szaporítottak, s elesempésztek. Most már a fehér pátról szóljunk; itt a csalás nagyobb szerű volt. — Hogy megérthesse az olvasó mily módon történhetett, azon körülményt kell megemlítenem: hogy a fehér párt embereit bezáró katonai négyoszögbe a fehér párt másodalispáni jelöltjének, és egy másik rokonának udvarai estek; midőn tehát a már megszavazott fehér tollas nemesség hazafelé ment volna, újra a két udvar hátuljából egy másik utczából visszatért a meg nem szavazók közé, s így folytonos apály s dagály között állott; az udvarok hátsó része pedig — mivel e kortestaktika nem is gyanítottat, katonasággal fedve nem vala. — De maga a cordont képző katonaság is, a veres pártiak példájára, nem tudta visszatartoztatni a már megszavazottakat. És ezen egyszerű, de súlyos csalást, midőn a veres pártiak észrevehettek, — hogy az ellenfélnek emberei nem hogy fogyának, de még többen vannak estve fel és mikint a gomba földből bujnak ki — megdöbbenve s kétségbe esve a bizonyos veszteségen, sűrűn jártak fel az administrator ó méltóságához a csalást bejelenteni; még ő méltósága maga is megjelent a katonaságtól fedve megvizsgálni s nézni a szavazatszedést; de — e pillanatban minden jól ment — s az ügyes kortesvezérek jól el tudták fedni a csalás módját. Ujra foly a szavazás — vele a csalás, s már ötször is szavazott némelyik, holott a katonai négyoszögű vonal erősen állott. — Már a veres pártiak csak mintegy 500 szavazója volt hátra, és a fehér párt emberei mintha meg sem szavaztak volna tömve töltötték be a tért, mellybe zárva valának; sötétedni kezdett, estvétől mindenki félt, a fehér tollasok ereje újra s újra szaporodott a már megszavazottakból. . . és az öt hat ezer emberből álló tömeg majd 12 ezer szavazatot adhatott volna illy móddal. — Maga a szavazatszedő választmány megismerte végre a csalást s jelentést tőn az administrator ur ó méltóságának; mire a restauratio fölfüggesztése következett az napra. S most következett a zavar, s bizonytalanság pillanata; a fehér párt emberei a szavazatokat rejtő ládát kiadni nem akarták, tulajdonuknak mondván azt; a választmány tagjai mind elszéledtek, csak a geszterédi esperes, mint a szavazatokat bevévő maradt hátra; míg végre a nagy tolongásban egy megyei hajdu megérkezett a súlyos ládát, fegyverét pedig, mivel azt is vinni bajos lett volna, a tisztelt esperes deputatus ur kezeibe vevén, illy őrizet mellett bejutott az administratorhoz a csalással terhelt szavazat rejtő kincsáda. — És illy comico-tragica lefolyása volt a restaurationalis napnak; csupa bosszankodás mindkét részben, s legnagyobb a veres pártén — mellynek nyerni kellett volna többségével. — És itt beteljesedett: a ki mi által vétkezik, az által büntetettik; mindkét párt egymást megcsalta, egymást megverte, egymást megsemmisítette, — egymásnak bevallotta bűnét, és . . . és egymásnak kigugrott zsebéből eme dicsőségtelen nap költségeit vagy százezer pengő forintot. — Kedves egészségtekre uraim! másszor okosabban. Éjszaka s más nap reggel konferenciák tartattak; a két párt vezetői összejöttek az administrator ó méltóságánál és — becstületekre legyen megjegyezve, — mosolyogva egymásnak baráti kezeket nyújtottak; mit is tehettek egyebet, midőn két bűnös társ szemből áll, és egy mértékben vétkező? — megjegyeztek, hogy a restauratiót tovább folytatni nem ohajtják, mivel éhes s fágyos népek elszéledt már, hogy többet kortesekkel nem fognak választani, de az intelligenciának ereje s többségével, hogy új nemesi ősszerást, s szigorubb rendet fognak alkotni jövődőre; — és mind-ezek elhatározására január 10két választották határnapul, midőn közgyűlést tartandnak. És így lőn; másnap a vert had elszéledt, és egy rövid közgyűlésben az administrator

ő méltósága ingerültséggel szedésnél lehetett, Megerősi stauratió január 10

És er sok pázt messég ug ismét be f meghűtés nélkül; ujjabb ke s minden denült sz kiszedés hágásnem katonát elíteltvő karikájul

TOL

22ki évből rendek által ispán ur a vözölve, e kijelentvő felvételvő tározaton még is a hetnének dott elnök vet urak gyűlésnek tett tiszté által törté előadások intézett, szédének nak nádo lekkel 22 magyar s megválas talában a nyelven értesítik, is megkü vánítások megnyitá fogva ne által a no rnk. telje nyilvánv ságra e n tása felet ülvözölő felsége k méltó és dogítású kiadott n kir. előd erre nézv minden n endő k tántott, e hogy azo alkatt a n alottassá arezulato általanos meghen koztak e sem lenn sek nevé mikint t hogy fel hessen. s kezni fog nek irán vány me a jegyző bukttanya királyi M nélkül el nálunk T indítvány ványozó, ványt, n minden tiszteleto rendi me küli ent pályának kesedésn tiszteleto szakértől ge felől apólják t len nádo vánságná még ing nácsosna dítvány

ő méltósága kijelentvén a rendeknek: hogy miután az ingerültség oly magas fokra hágott tegnap a szavazatszedésnél, miszerint jó móddal azt tovább folytatni nem lehetett, a restaurációt felfüggeszteni tanácsosnak látta. Megerősíté tehát újra a régi tisztikart, a jövőre restaurációig; közgyűlést pedig az elhatározandó dolgokra január 10-kére hirdetett.

És ennyi az eredménye a nagyszerű készüléteknek; sok pénzt pazarlott el szegény szabolesi középrendű nemesség úgy, hogy a váltóknak, talán a csődöknek is kora ismét be fog állani; vér is folyt — pedig hasztalanul; sok meghűtés torokra, mellre, lábra, zsebre — minden siker nélkül; mindezek után megint egy újabb bizonytalanság, újabb korszaka a korteskedésnek, újabb költségek 's mindenek felett — a restauratio zajlásai között, mindenütt szenvedni szokott publica administratio 's igazság kiszolgáltatásának akadékos 's bizonytalan léptei. — Kihágás nem történt egyéb: mint hogy egy szovati nemes egy katonát hátba sújtott buzogányával; a miért — rögtön elítélte — fészterdei börtönt kapott jutalmul, egy karikájú bilinesben. — w. w.

TOLNÁBÓL. Szegszárd nov. 28. A november 22-ki évnegyedes közgyűlésre egybegyűlt tolnamegyei rendek által szíves örömezzések közt fogadott mglos főispán ur a nagyszámú közönséget hasonló érdelemmel üdvözölve, ezen gyűlésen lehetett megjelenése feletti örömet kijelentvén előadta, hogy amóár a közigazgatási ügyek felvételével kellene ezen időszak közgyűlést megyei határozaton alapuló szokásnál fogva megkezdeni, jelenleg még is az országgyűlési tárgyak mint legérdekesebbek lehetnének előzőleg felveendő, mely egyhangulag elfogadott elnöki előterjesztés következtében felolvasatott követ uraknak első hivatalos jelentése, melyben az országgyűlésnek a szokott, és nekik kiadott utasítás értelmében tett tisztelgések megtörténtével ő es. s ap. kir. felségé által történt megnyitása, és ugyanazon alkalommal a kir. előadások bizalommal fogadása iránt az ország rendeihez intézett, 's rendkívüli lelkesedéssel fogadott magyar beszédének tartalma, továbbá es. k. főhg István k. helytartónak nádorispánjáná legdicsőségesebben egy szívvvel 's lélekkel történt megválasztása, és ezen választásnak szinte magyar szavakkal lett fejedelmi megerősítése, valamint a megválasztott főherceg nádornak a k. felségé által hivatalában atya példájának követésére hasonlóan magyar nyelven lett kegyelmes intése felől a megyei közönséget értesítik, a mellett egyszerűs mind a kegy. k. előadásokat is megkülönböztetvén, szívesen akaró „éjen“ és örömmilyvántások következtek ő es. k. felségének az országgyűlés megnyitásával mondott 's fejedelem ajkairól száradóktól fogva nem hallott magyar szavak megértése után, melyek által a nemzetiségnek örök időkrei biztosításáról a kk. és rrk. teljes meggyőződést nyertek. Hasonló örömezzelmek nyilvánulván es. k. főhercegre Istvánnak a nádori méltóságra e megye által ohajtott módon történt megválasztása felett is, mely iránt ő fenségéhez őt új méltóságában üdvözölő felirat intézetni határozatot; többnyire ő es. k. felségé kegyelméhez 's a magyar nemzet iránti szeretéhez méltó és ennek ohajtsáit kimerítő, valamint a haza boldogítására irányzott, 's egyébkint is a követeknek már kiadott megyei anyautasítással összehangzásban lévő kegy. kir. előadások háls közönnettel fogadtattak, melynek ha erre nézve az országgyűlésen szó tételik ő felségé iránt minden más tárgynak a felírásba foglalása nélkül törtéendő kijelentését a követek által eszközöltetni elhatározottat, ezek minden igyekezettel oda működni tartozván, hogy azok minden pontjaira nézve még ezen országgyűlés alatt a nemzet valódi boldogságát eszközözendő törvények alkottassanak. — A megnyugvás és bizodalom minden arezulaton világosan olvasható lévén, a kir. előadások általános lelkesedéssel fogadtattak, de minthogy nagy tömegben kivételek mindig találhatók, úgy nálunk is találkoztak egyes nem elégedettek, kiket, úgy hiszem, bármi sem lenne képes tökéletesen megnyugtatni, és ezen egyesek nevében Madarász József indítványával lépett fel, mikint törvény alkottassék, mely világosan kimondja, hogy fels. királyunk jövőre királyi helytartót ne nevezhessen. Kik a B. P. Híradót folytonosan olvassák, emlékezni fognak, mikint a legszabadabb elvű és az ellenzéknek irányt adó Pestmegyében is az ehez hasonló indítvány megbukott, megbukott pedig olyképp, hogy az még a jegyzőkönyvbe leendő felvételre sem méltott, és megbuktatta ezt maga az ellenzéknek egyik vezére Szentkirályi Mórész. A ki ezen tényt olvasta és tudja, fűradság nélkül eltalálhatja, milly sorsa lehetett ez indítványnak nálunk Tolnában, hol a szellem tökéletes conservatív; ez indítvány meghaladólván, épségben maradt még az indítványozó, ki is rögtön szönyegre hozott egy második indítványt, mely szerint a fumei vasut az ország költségén minden áron építtessék és ez az ellejethetlen nádornak tisztelére József-pályának nevezessék. Tolnamegyei rendei meg lévén győződve, hogy vaspályát számítás nélküli enthusiasmus még soha sem épített, hogy egy vaspályának építése vagy nem építése számítás és nem lelkésedésnek műve, és így annál kevésbbé ohajtják ezen tiszteltesnek modorát elfogadni, minthogy magok a szakértők közt a vélemények, a hasznos kivihetés lehetősége felől igen is szétágaznak: a kk. és rrk. egyhangulag üpolják ugyan édes örömet az eszmét, hogy ellejethetlen nádornak nagyszerű emlék alakíttassék, de e kívánságnak életbeléptetését épen e vaspályának jelenleg még ingatag léte miatt ekkint alkalmazni nem vélik tanácsosnak. — Erre következett Bezerédj István tb. indítványa, hogy az országgyűlés folyamáról gyakoribb

értesülhetés, és az előfordulandókra nézve netalán szükséges határozatoknak meghozatása tekintetéből minden hónap első hétfőjén közgyűlés tartassék; ennek szükségét azonban a kk. és rr. fenforgónak nem látták, minthogy a törvény értelmében kétség kívül előleges tanácskozás alá veendő kegyelmes kir. előadásokkal összehangzásban lévő megyei anyautasításban a követeknek mihez leendő alkalmazkodásuk bőven és részletesen megállapítva előadatik; azon esetben, ha a követek valamely tárgyra nézve magukat pótlólag utasítatni kérnék, rendkívüli közgyűlés tartására az elnökök utasítottak. — A követek a nyomdából közelebb kikerült, 's a kegy. kir. előadások 2., 3. és 9dik pontjaihoz tartozó esatolványokat előbbi jelentésük kiegészítésül oly megjegyzéssel küldék meg, hogy a közelebbi napokban tartott kerületi élesek eredményéről a megyét annak idejében tudósítani el nem mulasztandják; mely követi jelentés esatolványával együtt az országgyűlési utasítások készítésével foglalkozott, 's ezuttal a jelen hongylés alatt állandósított választmányának kellő használatra kiadtni rendeltetett. Többnyire, miután tapasztaltatnk: hogy a k. kir. előadások IIik pontjához esatolt törvényjavaslat szerint a katonai laktanyáknak az országban történendő elhelyezésére nézve Tolnamegye a számításból egészen kimaradt, szomszéd Baranyamegye pedig illy laktanyát Pécsen és Mohácsra 's így kettőt, Somogy megye egyet Szigetváron fogna nyerni, minthogy a tervezett laktanyák a megyétől távol esnének és előre nem látható szükség esetében a katonaságnak ide állítása nehezítve van, követ urak oda utasítottak: miszerint a közbátorság, és azon meg nem vetendő haszon tekintetéből is, mely az illy katonai laktanyáknak valamely vidékeni létezéséből az adózókra hárulnak, a Mohácsra javasolt katonai laktanyának e megye kebelében Szegszárd mezővárosában leendő felállítását, — a felhozottakon kívül még azon oknál fogva is, mivel az alkalmasint Pécsen leendő fénkdéltől csinált utaink jókarban léte mellett a Szegszárdon létezendő katonaság sem esik távolabbra Mohácsnál, midőn ezen tárgy az országgyűlésen szóba jöved, eszközölni törekedjenek. — Zágráb megye ügyi ismeretes és annyiszor már előfordult felszólítására határozatot: a kk. és rrk. a tiszelt megye felszólításának első részére t. i. a turopolyai nemességet illetőleg már más alkalommal kimondván határozatukat, abban sérelmet ezuttal sem találnak; a mi pedig a második tárgyat Zágráb megyének a mostani közországgyűlésen nem Horvátország követi, hanem Zal. küldöttéi által leendő képviseltetését illeti, a kk. és rr. kijelenteni szükségesnek látják: hogy miután a felszólító megye a tartományi gyűlésre követnemküldéssel, és ekép a horvátországi követek megválasztásában befolyástól tett visszavonulásiával törvényes kötelezettségét mulasztván a Horvátthonhoz kötő alkotmányos kapcsolatok megsemmisítésével, magát a jelen közországgyűlésen Zalamegye által leendő képviseltetésével alkotmányellenes állásba helyezte, Zágráb megyének ezen intézkedését helytelennek tartják, és ennél fogva országgyűlési követiknek meghagyják, hogy azon esetben, ha Zalamegye követi a panaszó megye nevében megszólalának, az ellen mint alkotmányellenes képviselőt ellen ovásukat kijelentsék. — Végre egy szegényebb sorsu nemes kéréleg felszólalt a végett, hogy a kk. és rr. a tanácszási asztalon szemléltető és arany betűkkel kinyomatott urunk királyunk diplomatikus első magyar szavait örömezzék, a köznemesség számára kinyomatni sziveskedjenek; mely méltványon kívánat örömezzel teljesítették és a fénkrített fejedelmi nyilatkozatoknak ezer példányban kinyomatása elrendeltetett. — Nem rend. lev.

BUDAPESTI HIRHARANG. A lopások sürödnek, mint azon londoni köd és parisi sár, miket emelkedő fővárosunkban mindennap élvezünk, 's legújabbban a szellemi tulajdont is oly mértékben veszélyeztetik, mintha az elme szüleménye is burgonyafészkekben teremne. Erdélyi Népdalai egy pesti lap szerint egy pesti könyvtár által utánnomattak, mi annyira megkérőst a 2ik kötet kiadóját, hogy a 3ik kötet kiadásához nem nagy kedvet érezhet; a pör már folyamatban van 's reméljük, hogy részletes törvény hiányzása mellett is derekasan lakolni fog az illető könyvtáros. — Hugo Károly „Báró és bankár“ ezimű jeles szomorujátékáról most azt nyilvánítták, miszerint csaknem szóról szóra egy francia beszélyből van leírva! Kívánjuk, hogy szerző és vádat olly daldalman szafolja meg, mint nem rég Szigligeti az ellene fölhozottakat. — Egy tót költő a „Tátrai vas“ ezimű tót folyóiratban egy magyar költő jó versét szóról szóra közli, és csak a „magyar“ szó helyébe tett „tót“ és „szláv“ szót. Nem sokára alkalmasint illy esempezést is fognak ott olvashatni: „Hazádnak rendületlenül légy hűve ó szláv“, vagy „Föl felé megy hegyre a tót, jól teszi!“ Egyébiránt ezen utóbbi irodalmi orzának csak örendeltünk, mert ha a tót atyánkfiai egészen az eltulajdonításig kezdik már szeretni irodalmunkat, mit eddig olly túlzólag gyaláztak, úgy végre csakugyan még minket magunkat is szeretni fognak. — Az „Életképek“ szerint Pest egyik nagy utcájában egy emberfűlet találtak, talán épen valamely kritikusét, mint ugyanazon lap megjegyzi. E vélemény szerencsére nem valósult, mert azóta már számos kritikust láttunk, és ezek most is fűlesek. — A nemzeti színházban nem rég egy ur, előadás előtt, gutaütésben rögtön meghalt; a szerencsétlen német volt. 's talán azért jött magyar színházba meghalni, hogy ennek ne legyen e tekintetben előnye a német fölött, melyben nem rég szinte illy szomorú esemény történt. — Mult vasárnap egy szegény asszony a ráczvárosban két gyer-

mejét bezárá 's a harmadikkal koldulni ment, mivel Budapest a koldulás szigorúan meg van tiltva. Ez alatt a fűtött vaskályha közelében levő szalmazsák meggyült 's a két gyermek megégett a szalmazsákkal együtt. A szegény asszony azóta is koldul, és vesztesége által könnyítve van rajta, a koldulás pedig ezentul is tilos leendő. — Egy ur keservesen panaszkodék előtünk, hogy egy pesti könyvtárban magyarul szólalván meg, csak illy visszautasító választ nyert: „Nem tudsz magyar!“ Mi azzal vigasztaltuk őt, hogy a többinél alkalmasint így válaszoltak volna neki: „Nichts ungarisch!“ — Panaszkodtak már sokan, hogy a bástyára nyíló házak este nincsenek kivilágítva, 's ez igaz, de az is bizonyos, miszerint arra éjjel nem jár senki, este pedig igen ezélszerűnek mondják ott a sötétséget mindenféle kalandok végrehajtására. — Kassán jövő év kezdetével képes folyóirat indítand meg az ottani Könyvtár, a német „Illustrirte Zeitung“ formájára; e vállalat szép, de sok nehézséggel kellend küzdenie, mert a pesti könyvtárosok mindeddig nem akartak ezen almába harapni, pedig ezek csak jól tudhatják, miből lehet hasznót húzni. Kívánatos, hogy közönség és írók buzgón pártolják e korszerű és igen költséges irodalmi vállalatot. — Fővárosunkban éjjel a czirkáló őresapatoknál mindig egypár polgárnak is kellene jelenlenni, ezek mindazáltal többnyire négy pengő garassal meg szokták magokat ezen kötelesség teljesítése alól váltani. És mi történik ezen sok négy jó garassal? A többi czirkáló sok rosz bort iszik árán, 's ez alatt az utcákon a holdvilág és csillagok czirkálnak. Nem kell aztán csodálni a sok lopást, 's nem kellene túrni az illy visszaéléseket. — A tudós társaság ez évi nagygyűlésére csak kevés vidéki tudós jelenhetett meg, részint a rosz utak, részint az iskolai időszak miatt, aztán karácson hetében, mikor minden becsületes magyar házbán dísnót ölnek! — Pesten a tejhamisítás annyira ment már, hogy indítvány tétellett, miszerint ezentul minden gyógy-szertárban néhány tehenet kellene tartani, hogy legalább a súlyos betegeket lehessen természetes tejjel ellátni, mert a rendőrség nem vizsgálhat meg minden tejes csuprot. Kíváncsiak vagyunk: mi lesz ára egy olly gyógy-szertári iteze tejnek? —

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. Hogy a zsidóemancipatio az alsóházban keresztülmenend, előre látható, ellenben a felsőházban nagy ellenzésre fog akadni. E háznak dec. 17. (a jelen gyűlésben első) érdekes ülése volt. Stanley lord a peesétörnek, Minto grófnak jelen nem léteire figyelmeztette a házat, 's kérdést tett, mikép vitetik e hivatal a grófnak Olaszországban utazása alatt, minő politikai célja van ez utazásnak, kapott-e a gróf utasításokat, 's követül van-e meghitelesítve valamely olasz udvarnál? Lansdowne marquis kimerítő feleletet adott. A peesétóri hivatal nem teszi egyáltalán szükségessé a miniszter mindenkor jelenlétét, 's minthogy a kormány a jelen olasz mozgalmakat olly fontosoknak tartja, hogy ez országból pontos és teljes tudósításokat vennie, érdekében áll, e tudósítások szolgáltatását Minto lordra bízta. Mióta a lord Romában resideál, jöllehet a pápai udvarnál meghitelesítve és alkudozások megnyitására utasítva nincs, nagy becsü jelentéseket tett a kormánynak. Küldetésének főcélja: Olaszország kormányainak és nemzetének Anglia barátságos tanácsát nyújtani, 's ennél fogva a pápát kivéve, Olaszország minden fejedelméinél hitelesítve van. Azonban nagy hiba leendett, ha Minto lord e küldetésében nem ment volna Romába, hogy e status ügyével megismerkedjék. Ezután szónok még némi észrevételeket tett, milly szükségé lenne Angliának Romávali diplomatikai összeköttetésére 's igazán szörnyűnek nevezte, hogy Angliának módja van, hivatalos jelentéseket kapni Europa, Azsia és Amerika minden udvarától és kormányhelyéről, csak e közép-európai status fővárosából nincs. — Ezután Beaumont lord a schweizi ügyeket hozta szóba, és kérdé: hozzá fog-e Anglia járulni egy olly conferentiához, melyben a schweizi különösövetség valamelyik tagja is jelen leendő? — Lansdowne marq. ismételte Palmerston lordnak az alsóházban nyújtott felvilágosítását, miszerint Anglia az ajánlott conferentiához olly feltétel alatt, hogy a netáni fegyveres közbenjárásához nem esatlakozik, hozzájárult; a hatalmak legközelebb (Neufchatelben) tartandó conferentiájában Anglia mindenik félnek tanácsot adand, de a közbenjárás kérdése már meg van fejtve, mivel Schweizben már nincs két ellentél. Sir Stratford Canning oda van utasítva, hogy Schweizon keresztül utaztában összeköttetésbe lépjen azokkal, kiknek tanácsot adni fel van hatalmazva. — Az ir közbátorsági bill dec. 17én e házbán is határozottan elfogadtatott.

A londoni hivatalos Gazette dec. 15én közzé tevte, hogy a királyné a herefordi káptalanhoz elküldte rendeletét, miszerint e megye püspökévé Hampden tanár választathatik. A jelen ministerium kormányra lépte óta semmi olly izgalmat nem okozott az angol egyházban, mint e kinevezés. Mintegy 15 év előtt Hampden az oxfordi egyetemen, melynek tagja, az egyház dogmáit felülőleg ócsárló felolvasásokat tartott, azonban mivel buzgó whig 's Whateley és Arnold barátja volt, az erkölcstan tanítójává neveztetett ki. Ebbeli felolvasásaival ismét nagy felindulást okozott a főegyházi tulbuzgóknál; mindamellert Melbourne lord jónak látta őt a legnagyobb professori méltóságra emelni, 's a hittan királyi tanítójává nevezni ki. Ekkor az egyetem tanítókara bizalmatlanságot szavazott a főtanító ellen, és szavazatát 1842ben, midőn eltörlésére kísérlet tétellett, újra megerősítette. Ez

azon férfi, kit Russell lord az angol papság egész kebeléből az ürességekben levő püspöki székre legméltóbbnak talált. E kinevezés ellen 13 püspök, tehát a püspöki pad fele ünnepélyes ovást tett, s visszavonására minden törvényes eszközt fel akarnak használni. Illyesmí a reformatio óta nem adta magát elő. Az angol törvény szerint a király kijelölése a püspökségre határozott parancs ugyan, de e joggal eddig még egy kormány sem élt vissza. A herefordi káptalan vonakodik Hampden tanárt választani, s emlékiratot intézett a királynéhoz, hogy más papot jelöljön ki. A 13 püspök ellenmondása, Russell lord erre adott válasza és Hampden tanárnak Russell lordhoz intézet hosszú levélbe foglalt magá igazolása, egy nagy mozgalom kezdete az angol egyházban.

A vallási tulbulzóságban kitünni szerető Winchelsea gróf hosszadalmas levélben szólítja fel földieit, hogy az alsóház többsége nemzeti istentelenségének jelen pillanatában inkább a haza romjai alá hagyják magokat temetni, mint sem a zsidók bebocsítása által a parlament keresztényi jellemét eltörölni engedjék.

Az ülések elhalasztása febr. 3-ig dec. 20-án mindkét házban elhatározott.

FRANCZIAORSZÁG. A Commerce Lajos Filep 1830ban mondott szavainak, hogy sajtópercek többé nem lesznek, teljesülését mutogatja, kiszámítván, hogy 1830 óta a kormány 1129 pert rendelt a hírlapok ellen, a büntetések szigorúsága által 57 hírlap nyomtatott el, az írók összesen 3142 évi börtönrre és 7,110,500 frank bírságra ítéltettek el.

A kamarák megnyitása előtt a lapok élénken foglalkoznak a követkamara elnök-választásának kérdésével. Mutatványul, miképen készülnek a parlamentaris harezra, a dec. 20-ai Conservateur következő cikkje szolgálhat. „A ministerium Sauzet ur elnökké választásának kérdését cabinet kérdéssé tette. A J. d. Débats, mely e határozatot közli, még azt teszi hozzá, hogy a ministerium akkor is kész leköszönni, ha a kamara szavazata ismét Maleville urra ruházza egyik alelnökségének hivatalát. Mi a cabinet e határozatát teljesen jóvá hagyjuk. Az utolsó gyűlésben tapasztalt zavarokból elegendőképen okult, hogy a vezetés legkisebb laukadsága vak esetnek teheti ki a szavazásnál a többségeket. Nem akar visszaesni azon hibákba, melyek most menthetlenek lennének. Megmondja az öt gyámolító nagy pártnak, mit akar tenni, minő feltételek alatt akar a kormányon maradni. Mindenki tudni fogja, hogy Sauzet urra vagy ellene, Maleville ur mellett vagy ellen szavazván, conservatív ministerium mellett vagy ellen szavazand, azon cabinet mellett vagy ellen, melynek feladata leendő, foga közé nézni a chateau-rougei programnak. Az eredmény iránt kétség nem lehet. Mennél erőteljesebb és világosabban lép fel a ministerium, annál szorosabban fog hozzá esatlakozni a többség. Az utolsó gyűlés habozásának ideje lejárt, és ha a kamara hazamenetelekor némelyek látkörét bizonyos fellegek még elhomályosították, a reformálók már eloszlatták e fellegeket. A reformisták minden zajongása közt: midőn socialis és politikai organisa-tióknak dühösen megtámadott és a legnagyobb tiszteltü nevek sárba rántattak; midőn a kormányhatalom, e biz-tositéka minden polgár érdekeinek, gyalázatosan beeste-lenített; midőn egy-mérgében eszevesztett ellenzék mag-gát a királyságot, intézeteink zárkövét is elmellőzte — akkor e királya, e zaj, ez áradzó éktelelenségek aggodalomba ejthették a főlényebbeket, kik kérdést tettek ma-goknak, mi lesz belőlünk, hol találandja ezentul táma-zat azon kormány, melyet megtámadói sem lennének képesek saját romlásuk előldézése nélkül megdönteni? E támaszt, ez erőt, melyre szükségé van, a kamarákban találandja fel a kormány. Ama dözsölő gyűléseket, melyekből olly sok tanulságot merithettünk, a factiók és ambi-tiók jelszavát nyújtották; a kamara, az ország való-di és komoly képviselője, Franciaország jelszavát fogja nyújtani. A conservatív párt inmentul annál szorosabban fog összetartani, mennél világosabban látja, milyen örvé-

nyek felé hajt bennünket az ellenzék esztelen taktikája. Soha Guizot ur e szavait: „haladást mindenki íger, de csak a conservatív politika adhat“ a tények világosabban be nem bizonyították mint most. Az intézeteinket kifej-teni és megerősíteni akaró ellenzék, azon emberekkel, kik ez intézeteinket felforgatni akarják, vetve vállat lát mun-kájához. Döre és büntetésre méltó vállalat! hiába támo-gattatok sophismáitokkal, porba fog az sujtatni a kamara loyaltitása által. Erős bennünk a remény, hogy Sauzet ur jelöltsége győzelmet veend minden coalition és ármá-nyon; szintugy meg vagyunk győződve, hogy de Male-ville ur le fog Chateau-Rougeban és Castresban tartott hadjárásai után szorítottatni az alelnöki székről, melyre tavál megrohanással ültették. A többség legelső kötele-sége, a tért maga előtt tisztára seperni és erejét constati-rozni. Mi köszönetet mondunk azoknak, kik arra mindjárt az első napon alkalmat nyújtottak.“

OLASZORSZÁG. Modena. Modenában és Reg-gióban dec. 12 és 13-án nyilvános helyeken és a színhá-zakban zajongások kicsapongások történtek, a népesopor-tok katonasággal üzetek szét, emberhalál azonban nem történt. A herceg a modenai és reggioi őrség szaporitá-sára es. k. seregeket folyamodott, s ennek következté-ben Radetzki tábornagy, a lombardvelencei seregek fő-parancsnoka 2 zászlóalj gyalogságot és 1 huszár századot küldött Modena hűségbe. (Bécsi lapok.)

Tripolis. A Sud de Marseille szerint a tripolisi pasa ellen zendülés ütött ki, s az egész ország lázadásban van. A pasa a portához folyamodott segedelemért; a lá-zadás élen Bengasi beyének fia áll. A Tripolisban levő europaik nagy veszedelemben vannak, mivel a kikötő-ben egy europaik hajó sínés; az angol consul fián sértés követtetett el, stb.

TARTALOM. A dec. 21-ki ket a kk. és rr. íze-ülés dec. 22-én vény- s felir-föld. Nagy-Görögország.

Szerkeszti Szenvey József.

Hivatalos tudósítások.

Kötelezvény-megsemmisítés. (2, 3)

13057. Pest vármegye idős Mayerffy Károlynak folyamodása következtében 1844-ik évi majus 20-a s június 10-e között Budán 60,000 váltó forintról kiadott, s a mondott folyamodót kereső-leg, fiat Mayerffy Károlyt pedig szenvedőleg illető, már kifizetett, de elveszett kötelezvényt ország-szerzte avval kihirdetni kérvén: hogy a kérdéses kötelezvény megsemmisítésére egy évi s napi határ-idő tűzött ki, ugyan ez szokott mód szerint kihirdetettik. Kelt Bótszás hó 23-án 1847.

Hirdetmény. (1, 3)

1285. Tekintetes simontornyai urodelomhoz tartozó t. Tolna megyében fekvő Simontornya mezővárosában 40 darab három éves és 60 darab két éves makkon hízott sertvések árverés után január hó 3-án 1848 a tettes urodelom tisztartói hivatal által eladandók.

Tekintetes simontornyai urodelomhoz tartozó t. Tolna megyében fekvő Simontornya mezővárosában a sörélesztő árulás egy évre 1848. évi január hó 4-én árverés után 50 pengő forint bánat-penz letételével a tettes urodelom tisztartói hivatal által haszonbérbe léssen kiadandó.

Uj magyar könyvek. Heckenast Gusztáv

- Coursier E.** Francia-magyar nyelv társalgási kézikönyve, vagy tökéletes utmutatás azok számára, kik magukat a két nyelvben helyesen, és könnyű módon gyakorolni óhajtják. Fordította Károly Ignác. Kis 8-rét Pesten 1847. füze 1 frt 12 kr. pp.
- Csermelényi.** ügyvédvizsgálati kézikönyv kérdésekben és feleletekben, törvényeink s törvénykezési gyakorlatunk nyomán. 12-rét Pesten 1847. füze 40 kr. pp.
- Fogarasi Janos.** Legujabb és legteljeseb német és magyar zseb-szótár, legujabb helyesírás szerint, s az ujonan alakított vagy felélesztett szókkal bővítve oszvírtta. Második, kibővített és sok ezer új szókkal bővített kiadás. Első vagy német-magyar rész. Kis 8-rét, két hasáiban, és nagyobb s olvashatóbb betűkkel nyomva minden eddigi magyar-német zsebszótáraknál. Pesten 1847. Vászona köve 2 ft pp. Második, vagy magyar-német rész. 1-ső és 2-dik füzet. Előfizetési ára a 3 füzetnek csak 2 frt pp.
- Galura Bernat.** A keresztény jó nevelés utmutatója a nép vallási és erkölcsi nevesítésére. Fordította Hunyadi Károly. 12-rét Pesten 1847. füze 36 kr. pp.
- Hazi titkok.** legujabb. Mindennemű s különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló hármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérlő szabályok, számos példakkal világosítva. A magyar nemzet számára irt kézi segédkönyv. Szerkeszték Farkas Elek és Kövi István. Ötödik javított és tetemesen bővített kiadás: 7-dik ezer példány. Nagy 8-rét. Pesten 1847. füze 2 ft 30 kr. pp.
- Hindor.** Hattyúdalk. 18-rét Pesten 1847. füze 48 kr. pp.
- Hugo Károly.** Brutus és Lucretia. Dráma négy folvonásban. Nagy 8-rét Pesten 1847. Füze 1 frt 40 kr. pp.
- — — Egy magyar király. Történeti dráma négy folvonásban. Nagy 8-rét Pesten 1847. füze 1 frt 40 kr. pp.
- Jósika Miklós.** Akarat és hajlam. Regény. 8-rét Pesten 1846. 2 kötet füze 2 frt pp.
- — — Regényes képletek. 8-rét Pesten 1847. 3 kötet füze 3 frt pp.
- — — Jósika István. Regény. 8-rét Pesten 1847. 5 kötet füze 5 frt pp.
- — — Egy kétemeletes ház Pesten. Novella egy kötetben. 8-rét Pesten 1847 füze 1 ft p.
- Karady Ignác.** Regék. Nagyobb gyermekek számára. Öt kifestett képekkel. 8-rét Pesten 1847. Vászona köve 2 frt 24 kr. pp.
- Kisfaludy Sándor** minden munkái. Kiadja Toldy Ferenc. Nemzeti kiadásban, magas negyedrét. Egy kötet, 10 szállítványban a „Nemzeti könyvtár“hoz csatlakozók. 1-8 füzet a 40 kr. pengőben. Kézi Kiadásban, kis nyolczadrét. Hat kötet, 12 szállítványban Kisfaludy Károly és Vörösmarty munkái kisebb kiadásaihoz csatlakozók. 1-10 füzet a 30 kr. pp. Előfizetési ár teljes 5 frt pp.
- Lemontou Janos.** Franczianyelvtan, uj és könnyen megfogható tanításmód szerint, különös tekintettel az öntanításra, magyarok számára. Harmadik ölesőbb kiadás. Nagy 8-rét Pesten 1847. Köve 1 frt 20 kr. pp.
- Szabó Richard.** Nők világa. 8-rét Pesten 1847. Füze 1 ft 40 kr. p. Vászona köve 2 frt.
- Szalay László.** Publicistai dolgozatok. Nagy 8-rét Pesten 1847. 2 kötet füze 3 ft pp.
- — — Statusférjak és szónokok könyve. Uj folyamot. Nagy 8-rét Pesten 1847. 1-ső, 2-dik és Praenum. 3-dik füzet a 48 kr. pp.
- Szokolay Istvan.** Buntető jogtan a codificatio és tudomány legujabb elvei szerint, különösen bíránk s ügyvédek számára. Első rész. Általános buntető jogtan. Nagy 8-rét Pesten 1847. füze. Ezen munka megjelenend két részben, teljes egy kötetben 3 ft pp.
- Szűcs Lajos.** Rövid törvénytudomány kérdések- és feleletekbe foglalva. 12-rét Pesten 1847, füze 30 kr. pp.
- Tooth István.** Költészet-tan. Kézi könyvül. 8-rét Pesten 1847, füze 30 kr. pp.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast,

Epen most jelent meg
Heckenast Gusztáv
pesti könyvárus és kiadónál és minden hiteles könyvárusnál kapható:
KISFALUDY SÁNDOR
MINDEN MUNKÁI.
KIADJA
TOLDY FERENC.
NEMZETI KIADÁSBAN, magas negyedrét. KÉZI KIADÁSBAN, kis nyolczadrét.
EGY KÖTET, 10 szállítványban a „Nemzeti KÖNYVTÁR“hoz csatlakozók. HAT KÖTET, 12 szállítványban Kisfaludy Károly és Vörösmarty munkái kisebb kiadásaihoz csatlakozók.
1-10 füzet a 40 kr. pp. Előfizetési ár teljes 5 frt pengőben. 1-10 füzet a 30 kr. pp.

1282) **Valero J. A.** (1, 6)
cs. kir. szabadalmas
pesti selyemszövetgyár - raktára
van Pozsonyban
a sétatéren „Reichezer“-házban
749. szám alatt 1-50 emeletben.

Epen most jelent meg
Heckenast Gusztáv
pesti könyvárus- és kiadónál váciutczában 15. sz. a. és minden hiteles könyvárusnál kapható:

IRIS.
Deutscher Almanach für 1848.
Herausgegeben von
Johann Grafen Mailáth.
Neue Folge. — Zweiter Jahrg. Mit 6 Stahlstichen.
Preis:
In stark vergold. Seiden-Einband 8 fl. — kr. CM.
Ausgabe in gewöhn. Seiden-Einb. 6 fl. 40 „ „
In Golddruckumschlag gebunden 5 fl. — „ „
Inhalt:
Titelblatt: Adalbert Stifter's Portrait, in Stahl gestochen von Carl Makiknecht. — Der arme Spielmann. Erzählung von F. Grillparzer. — Die Wanderung auf den Markt. Gedicht von D. J. Siegl. Mit einem Stahlstich. — Prokopus. Erzählung von Adalbert Stifter. Mit einem Stahlstich als Titel-vignette. — Er liebt mich. Gedicht von Ritter v. Levischnigg. Mit einem Stahlstich. — Der Marquis von Jamaika. Historische Novelle 1708 von Walter Tesche. — Tempeltrümmer. Gedicht von Betty Paoli. Mit einem Stahlstich. — Johann Zápolya's Königswahl und Krönung, Zeitraum 30. August bis 11. November 1526. Von Johann Grafen Mailáth. — Die kleinen Virtuoson. Gedicht von Josephine Zerffi. Mit einem Stahlstich. — Der erste Traum. Gedicht von J. N. Vogl. — Eine Concert-scene. Gedicht von J. G. Seidl. — Die Sage vom Herzen. Gedicht von Johann Langer. — Die Auswanderung nach Texas. Erzählung von Julie v. Grossmann. Welke Blätter. Gedicht von Theodor Klein. — Kinderspiel. Gedicht von Adolf Bube.

Steiner Eduard
férfiöltöny-készítő Pestről
a magas nemességnek s a t. cz. közönségnek ezennel mely tisztelettel jelenti: hogy ő a legujabb és legdiszesebb férfiöltönyöknek nagyszerű, s jól és gazdagon ellátott raktárá-val ide érkezett, s a jelen országgyűlés fo-lyama alatt itt tartózkodand. Megszokva t. cz. vevőt mindenkor a legpontosabban és legjobban kiszolgálni, hizeleg magának a fen-irt magát itt is a legteljesebb bizalomra érdemessé tehetni, s áruinak élénk keletét reménylhetni.
Az illető eladási boltja van a vártelken, a megyeháztól felfelé menve balra, báró Jesze-nak szabadtelken, ezelőtt „Zsigray“-féle ház-ban Pozsonyban. (1283) (1, 3)

Epen most jelent meg
Heckenast Gusztáv
pesti könyvárus- és kiadónál váciutczában 15. sz. a. és minden hiteles könyvárusnál kapható:

Legujabb és legtömöttebb
MAGYAR-NÉMET és NÉMET-MAGYAR SZÓKÖNYV.
A magyar nyelv ujabb és legujabb alakulását tekintve, legjelesebb kútfők után készítette
Farkas Elek.
Tönnymotu kiadás. Német-magyar rész (egy kö-tet) 12-rét Pesten 1847. 3 füzet 24 iv.
Előfizetési ára csak 1 ft 12 kr. pengőben.

FRANCZIA-MAGYAR NYELV TÁRSALGÁSI KÉZIKÖNYVE,
vagy Tökéletes utmutatás azok számára, kik magukat a két nyelvben helye-sen, és könnyű módon gyakorolni óhajtják.
Coursier E. után Karady Ignác.
Kis 8-rét. Pesten 1847. füze 1 forint 12 kr. pengőben.

Ezen lapok m... négyezer, u. m. k... törtök, pént. és v... nek meg. Előfiz... évre Pozsonban... Postán borítékba... kétszer küldve... négyezer küldv... 12 kr. p. p. A h... minden négyze... apóbtetis soracr... helyeért 5 p. kr.

A Budapesti... kint kétszer

Né... nem kell egyé... ma megtette a... lokán olvasható... vett ár szerint... k. kinst ar álta... belí ár p. régi... lelhet a t. köz... ilyen földelk... részir t hogy a... nak példijára... A B. P. Hírad... tar' tozott ivek... ni , szembeszó... ut án vonó áre...

TARTALOM... A dec. 21-ki ket... a kk. és rr. íze... ülés dec. 22-én... vény- s felir... föld. Nagy-G... Görögország.

MAGYAR

A dec. 3... Jony V...

hogy a tárgy... tárgynak bef...

Bernát... nézve a nem...

feltéve: 6 v... kifejezve eng...

elősorolt ind... tányos és ke...

nem széles... szor emleget...

kellemtlen... ezen testile...

menő magya... század nagy...

magyar törv... gyar törvény...

már idegens... kebelezesét...

nek meg or... romolni. H...

mazásaival... beni gyakor...

tek fel, haz... kednek elko...

esenek tisz... fel az érd...

kapesolt ré... mire a nag...

helyesen: a... figyelven a...

mi első kö... sa Slavono...

illy felvilá... tes, nem 5...

1572: 7. ... megyék ké...

vagyon, és... az alduna...

mostoha k... ni, még ak...

ítélőszéke... ben lakó z...

viselje. T... vet urakn...

szólva bit... diplomatiá...

szek" a d... dalom! az...

terjedésé... csak egy...